

۲۶۸
~~۲۶۸~~
۱۲-۱

۱۲

۱ ۵۵

بخش نشریات ادواری
کد: ۹۲ شماره: ۱۵۵۳۱

شماره: ۴۵۹۸

8/ 8/

1877

1877

آرشیفت

شماره ۱۷۵۴

مرداد - شهریور

۱۳۲۵

۶۲-۱
—————
—————
—————

مندرجات این شماره ۸

صفحه	موضوع	صفحه	موضوع
۲۸	پیدایش فکر تهیه ساختمان خانه‌های ارزان بها	۲-۱	هدف ما
۲۹	تزیینات داخلی منازل	۳	انجمن آرشیوتکت‌های ایرانی دیپلمه
۳۰	تزیینات باغ‌ها	۹-۴	مسائل مربوط به معماری در ایران
۳۱	تاریخچه دانشکده هنرهای زیبا	۱۲-۱۰	شهرسازی در عصر کنونی
۳۷-۳۲	آرشیوتکت‌های مارا بشناسید	۱۴-۱۳	مسجد شاه اصفهان
۳۸	آگهی‌ها و تزیینات بوسیله برق	۱۶-۱۵	مسئله تهیه مسکن در تهران و شهرستانها
۳۸	مسابقه طرح بنای افتخار کمال‌الملک	۱۸ و ۱۷	مهمانخانه آب گرم لاریجان
۳۹	اخبار انجمن آرشیوتکت‌های ایرانی دیپلمه	۱۹-۱۸	نقشه برداری و طرح اصلاحی شهر تهران
۴۰	برنامه ۷ ساله اصلاحات ساختمانی شهرها	۲۱-۲۰	ساختمان شعبه بانک ملی اصفهان
۴۰	تصویب نقشه ساختمان هزارخانه در تهران	۲۳-۲۲	تهویه مطبوع
۳۰	مسابقه ساختمان انجمن ابالتی وموزه شهر تبریز	۲۶-۱۴	چگونه يك آسمان خراش بوجود می‌آید
۴۱	آگهی‌ها	۲۷	خانه‌های مسکونی

آ ۵

مجله آرشیوتکت آگهی‌های مربوط به امور ساختمانی و مطالعه کاری و فروش مصالح را برای انتشار قبول مینماید

ساعات کار دفتر مجله آرشیوتکت : روزهای یکشنبه و چهارشنبه از ساعت ۵ الی ۷ بعد از ظهر

صاحب امتیاز - مدیر مسئول و سردبیر

ایرج مشیری

(آرشیوتکت و مهندس شهرسازی)

جای اداره :

خیابان لاله‌زار نو - کوچه هدایت شماره ۷

تلفن ۹۶۱۷

۱۸۰ ریال

بهای اشتراك ۶ شماره

< ۳۰

< تك شماره

باجلد مقوایی ۵ ریال به‌بهای هر شماره

افزوده میشود

آرشیست

شماره ۸۸ / ۵۵

اینیه - شهرسازی - بهداشت فنی - تزیینات

شماره اول

مرداد ۱۳۲۵

سال اول

منظور ما از انتشار این مجله بحث در فنون معماری و شهرسازی و مسائل مربوط بآنها است . ما میخواهیم چگونگی آخرین پیشرفتهای فنون مزبور را بنظر خوانندگان عزیز خود برسانیم . بطوریکه ضمن مقاله که در باره مرام و مقاصد انجمن آرشیستهای ایرانی دیپلمه در همین شماره مندرج است تشریح شده است .

د ف ما

منظور عمده انجمن مزبور این است که افتخارات صنعتی ایران را تجدید و نقائص عارضه بر آن را رفع نماید مجله آرشیستکته منظوری جز عملی کردن مقاصد فوق ندارد و نشریه ایست کاملا فنی و ذوقی که اصلا نمیتواند و نمیکند و نه میخواند کو چکترین تماس با عالم سیاست داشته باشد ..

برای آرشیستکتهای جوان ایرانی بسیار ناگوار بود که با وجود آشنائی بر موز و اسرار معماری و شهرسازی و مشاهده اشتباهاتی که در این زمینه در کشور ایران روی میدهد ساکت و آرام ننشسته و اطلاعات خود را در دسترس کسانی که نیازمند و مشتاق آنتد نگذارند در نتیجه همین احساس بموقع بود که ما در صدد انتشار این مجله برآمدیم .

این مجله هیچگونه ادعای زیادی ندارد و مایل نیست که تنها بیک مشت الفاظ خوش آیند و تو خالی قناعت کرده جنبه عملی کار را کنار گذارد . معینا ناشرین آن ناچارند این مطلب را خاطر نشان کنند که پیشرفت کار های فنی در کشور ایران مواجه با اشکالات فراوانست و نه تنها از حیث وسائل و ابزار نقصان و کمبود در کارها دیده میشود بلکه حتی در مرحله بیان ثنوری و شرح مطالب نظری نیز کمیت بیان لنک و عرصه جولان تنک میگردد .

بنابر این اگر در مطالعه مقالات مجله یاره ای لغات بیگانه و نا مانوس دیده شود . امیدواریم خوانندگان بر ما خورده نگیرند و عذر بسیار موجه مارا بپذیرند .

در واقع کسانی که بانوشته های فنی سرو کار دارند در حال حاضر ناچارند عده زیادی از این لغات را همانطور که

هست قبول نمایند ولیکن این امر مستلزم آن نمیشود که همیشه زبان مادچار این نقیصه باشد و کسی درصدد رفع آن برنیاید
بهین منظور نویسندگان مجله آرشیوتکت سعی خواهند داشت که حتی الامکان لغات صحیح و خوش آیندی برای کلمات فنی
خارجی پیدا و معمول کنند و در این کار نیازمند پشتیبانی و مساعدت فکری خوانندگان گرامی خود میباشند و بانهایت امتنان
پیشنهاد هائی که در این زمینه بشود مورد مطالعه قرار خواهند داد.

شاید گفته شود که بالینمه تفصیل چرا يك کلمه بیگانه را برای عنوان مجله اختیار کرده ایم. در این باب در جای
دیگری از مجله صحبتی بمیان خواهد آمد و بطور خلاصه عقیده ما بر آنست که مفهوم کلمه آرشیوتکت وسیعتر از آنست که از
کلماتی نظیر معمار و غیره بدست می آید بعلاوه این کلمه يك جنبه بین المللی داشته و از این رو بکار بردن آن تا حدی
منطقی بنظر میرسد.

مطلب دیگری که باید در اینجا یاد آوری شود اینست که بدون تردید در گذشته اشتباهات زیادی در زمینه شهر سازی
و معماری در این کشور روی داده و این اشتباهات با اصلا مورد توجه قرار نگرفته و با باوجود توجه امکان تذکر و گفتگو
حاصل نشده است البته بشر در هر مورد و هر کاری دچار اشتباه میشود و خود این اشتباهات است که توجه نسبت به آنها باعث
پیشرفت می گردد.

با این مقدمات نویسندگان مجله کوشش خواهند نمود که اشتباهات گذشته و کنونی را دریافته و تشریح و توضیح نمایند
تا از تکرار آن در آتیه جلوگیری شود. بدیهی است در این کوشش تا جائیکه مقدور باشد از اشاره باعمال اشخاص خود داری
خواهد شد ولی از آنجائیکه کسانی پیدا میشوند که یا از روی عدم اطلاع و یا بطور عمد و برای استفاده های نامشروع خود
اشتباهات جبران ناپذیری را مرتکب میگرددند، از لحاظ حفظ منافع عمومی و بر حسب وظیفه اجتماعی خود، ناچار خواهیم
بود بدون جانب داری یاغرض زیان و ضرر چنین اشتباهانی را گوشزد کرده از مسبین آنها خواستار توضیح باشیم و بطور کلی
خاطر نشان خواهیم کرد که اشخاص غیر مطلع باید از کار های حساس عمران و آبادی کشور برکنار و جوانان دانشمند و فعال در
حیطه تخصص خود بکارها گمارده شوند.

این است وظایفی که این مجله برعهده گرفته و در انجام آن قوای مادی و معنوی خود را بکار خواهد انداخت و از خداوند
خواهائیم که ما را از لغزش و خطا باز داشته و در انجام کامل هدف خود یاری فرماید. ۱. مشیری آرشیوتکت و شهر ساز

انجمن ارشیتکتهای ایرانی دیپلمه

شهرداریها که مستقیماً مسئول پیشرفت امور شهرها و هدایت مردم میباشند مساعدت کافی بدیشان نمودند و اگرچه تا کنون چندین بار مقرراتی دائر بر رعایت اصول بهداشت در آب و تهیه نقشه‌های ساختمانی توسط مهندسین و معماران دیپلمه توسط شهرداری تهران وضع گردیده چون واضعین مقررات خود اعتقاد کافی بلزوم آن نداشتند تاکنون لباس عمل نبوشیده و از حدود مقررات روی کاغذ تجاوز نکرده حتی برای تهیه نقشه و توسعه و اصلاح شهرها که البته اهمیت آن بر کسی پوشیده نیست با اندازه ساختمان عادی هم توجه نشده و اغلب توسعه شهرها بدون نقشه بدست شهرداران و فرمانداران بی اطلاع و یا بمیل فرماندهان نظامی عامی بدون مراجعه به متخصص و مهندسین اجرا و عملی گردید که نتایج آن اکنون بر همه واضح و شرح آن فعلاً از موضوع بحث ما خارج است.

این هرج و مرج ساختمانی که هر بیننده مطلعی را متأسف می ساخت اثر آن در روحیه مهندسین و معماران که هر یک بعد از سالهای تحصیل و تحمل مشقات با یک دنیا امید و دلی پس از سودای خدمت گذاری به میهن خود مراجعت نموده بودند برآتب شدید بوده هر یک از طرفی ببارزه مشغول شدند تا شاید موفق گردند بدیوت هرج و مرج خاتمه دهند و وظائفی که در راه اصلاح وضعیت ساختمانی و بهداشتی شهرهای کشور متوجه ایشان میباشند بوجه احسن انجام دهند ولسی از این کوشش های متفرق چنانچه باید نتیجه بدست نیامد و حصول مقصود را بتاخیر می انداخت از این روسال گذشته عده از مهندسین معمار ایرانی بخیال افتادند که این نیروهای پراکنده را جمع نمایند و دست بدست هم دهند و انجمنی از کلیه مهندسین معمار دیپلمه ایرانی تشکیل دهند و با اتفاق در احیاء فن معماری ایران بکوشند و از کلیه همکاران بدین منظور دعوت شد و چون کلمه معمار در کشور ما مبتذل شده و آن معنی که لازم است از آن بدست نیامد لغت بین المللی «ارشیتکت» را که در اغلب السه دنیا معمول است انتخاب و مجمع خود را انجمن «ارشیتکت های ایرانی دیپلمه» نامیدند این انجمن چنانچه گفته شد جز احیای فن معماری و شهرسازی کشور هدف و مقصودی ندارد و امیدوار است بتواند بوسیله انتشارات و مبارزات خود در افکار عمومی مؤثر افتد تا شاید در کشوری که همه کس خود را در فنون معماری و ساختمان ماهر و از مراجعه به متخصصین بی نیاز میدانند دوباره فن و هنر رونق دیرین خود را باز یابند و قدر هنر و صنعتگر بشناسند و کارها بکار دان بسیارند.

از طرف دیگر مقامات عمومی را از مسئولیتهای خود آگاه و در انجام وظایف مربوط به شهر و ساختمان هدایت و مساعدت نمایند.

منوچهر خورشید : ارشیتکت و شهر ساز

کشور ایران از قرون گذشته همیشه یکی از مراکز هنر و صنعت تمدن قدیم بشمار میرفته و در کلیه قسمتهای هنر از جمله در فن ساختمان آثار جاویدان بظهور آورده که با وجود گذشت زمان و حوادث دوران هنوز باعث عبرت بینندگان و تماشاگسای هنرمندان جهان است.

هنوز آثار تخت جمشید و عظمت طاق کسری باعث اعجاب و تحسین ناظران و ساختمانها و مساجد اصفهان موجب افتخار هنر مندان ایران میباشد. ولی متأسفانه از دوره صفویه بعد فن و هنر در ایران خریداری نداشته و بتدریج رو به انحطاط گذاشته تا اینکه در اواخر دوره قاجاریه فن ساختمان در ایران وضع اسفناکی بخود گرفته و نسل هنرمندان و اساتید معماران تقریباً از میان رفته بود تا آنجا که فن معماری ایران بدست کسانی افتاد که بطور عموم تعلیم کافی نداشته و حتی اغلب از سواد خواندن و نوشتن نیز بی بهره بودند و از این رو نه فقط توانستند در تکامل این فن بکوشند بلکه بتدریج شیوه و روش باستانی را نیز فراموش نمودند و ساختمانهایی که در اواخر قرن گذشته ساخته شده بهترین شاهد این مدعا است تا اینکه در اوایل این قرن نفوذ تمدن غربی در ایران و آشنائی ایرانیان به زندگی نوین اروپائی انقلابی در کلیه شئون حیاتی پدید آورد و از جمله مردم را متوجه نواقص معماری ایران نموده عکس العملهایی نمودار گشت و به تدریج افکار را برای تغییرات اساسی آماده نمود که اثرات آن در مساعی بیشماری که در دوره بیست سال گذشته در راه ایجاد ساختمان های جدید و توسعه شهرها بعمل نمایان میگردد. ولی متأسفانه از زحمات این دوره نیز نتایج مطلوبه حاصل نگردید چون از طرفی افکار عمومی هنوز چنانچه باید آماده این تغییرات نبوده و از طرف دیگر کسادر فنی لازم از مهندسین و معمارانی که دارای تعلیم کافی و اساسی باشند در آن تاریخ موجود نبود و بعلاوه متصدیان امور نیز با وجود حسن نیت از پیشرفت فنون در سایر کشورها و ترقیات صنعتی امروزه و احتیاجات نوینی که بوجود آورده بود اطلاع کافی نداشتند و باوضاع آینده نیز از دریچه چشم گذشته مینگریستند بدینجهت از موقعیت چنانچه باید استفاده نشد و متأسفانه بیشتر ساختمانهایی که در این دوره انجام گرفته بدون نقشه و مطالعات قبلی بوده و اکثر مخالف اصول فنی و بهداشت می باشد و میتوان گفت که اغلب اوقات این اقدامات نه فقط علاج درد های کهن را ننموده بلکه چون مخدری که بمریض بخوراند باعث تسکین موقتی گشته و افکار را از چاره و علاج اساسی منحرف نمود. در سالهای اخیر مساعی مهندسین و معماران جوان ایرانی که تحصیلات خود را در اروپا با تمام رسانیده و با ایران مراجعت نموده بودند نیز بعلت حاضر نبودن افکار عمومی و مخالفت عادات و رسوم کهنه باروش نوین آنها چنانچه باید از طرف عموم مردم استقبال نشد و حتی مقامات عمومی و دولتی نیز از قبیل

مسائل مربوط به معماری در ایران

لازم را نخواهد نمود اگر تاریخ صنایع قرون گذشته را مطالعه کنیم خواهیم دید که هر دوره ترقی اجتماع با فصل جدیدی از معماری توأم بوده و اسلوب ساختمانی مخصوصی همراه داشته است

بطوریکه همه میدانند فکر بشر بوسیله معماری یکی از ظریف ترین هنرها را بمنصه ظهور گذاشته است از ابتدای خلقت

مقدمه

۱ - قصر اعلیحضرت شاه در سعدآباد

چندسالی است که نسیم تند تجددخواهی زندگی اجتماعی کشور ایران را دگرگون کرده و در مردم روح تجدیدی بوجد آورده که میتوان گفت بهترین اثر آن در قسمت ساختمان و معماری متظاهر شده است .

برده ظلمتی که مدتها بروی ملت ایران کشیده شده بود دفعه پاره شد و ایرانی خود را در مقابل يك عده زیادی از مسائل جدید که زندگی خود و مملکتش بستگی بآنها داشت مشاهده نمود.

در واقع میراثی که از قرون گذشته در عالم معماری برای ما باقی ماند، است با اینکه در موقع خود و امروزه از گرانها ترین آثار این فن بشمار میرود و برای ایجاد يك عالم نوین در معماری کافی نبود و باین جهت نسل جدید ایرانی مجبور شده است راه

بشر خود را محتاج به تهیه بنا گاهبانی دیده که خویش را از شر عوامل جوی و دشمنان حفظ نماید بعدها عوامل دیگری از قبیل بهداشت، زیبایی و صرفه جویی که در تهیه ماوی و مسکن رول مهمی را بازی میکنند فکر بشر را متوجه جود نمودند بدین ترتیب ملاحظه میشود که تحول معماری در طی قرون متمادی همیش تحول اجتماعی بود تا اینکه امروزه معماری يك فن اجتماعی گردیده است .

در حقیقت ما امروزه در عصری زندگی میکنیم که زندگانی اجتماعی ايجاب میکند ارشیتکت در حین طرح نقشها همواره نظریات علمای اقتصاد و بهداشت و اجتماع را نیز در نظر بگیرد در غیر اینصورت نتیجه عمل او کاملا مفید نبوده و جامعه از آن استفاده

این شاهکارها را بوجود آورده اند چه شده اند؟ پاسخ این است که در قرون اخیر معماری هم مانند فنون دیگر رو با انحطاط گذاشت و جای استادان قدیم را اشخاص بی اطلاع و اغلب بی سواد گرفتند که عاری از هر گونه اطلاع فنی و سلیقه معماری بودند و تلاش

۴- عمارت شهربانی - قسمت ورودی

آنان برای مطابقت دادن معماری با زندگی جدید مردم منجر به جرم و مرج عجیبی گردیده و بهترین نمونه این هرج و مرج در آنانی که باقی گذاشته اند و در جزئیاتی از قبیل سرستونها و کج بری ها و تزئینات سقفها و سایر آرایش های بی فایده هویدا است که بی ذوقی و موقع شناسی آنها را بوجه اکمل نشان میدهد و مسئولیت انحطاط معماری در قرون اخیر بعهده این معماران ناشی است.

آرشیتهکتهای جوان ما وقتی که تحصیلات خود را در اروپا بیابان رسانیده و تقلید از سبکهای قدیم بکشور خود برگشته خود را در مقابل وظیفه سنگینی یافتند که عبارت بود از برخوردار کردن وطنشان

۳- شهربانی - سرستون و تزئینات

از نمره معلومات چندین ساله ای که آموخته بودند آنها با جدیت شروع بکار کردند ولی بزودی در مقابل دو طرز فکر مختلف قرار

حل و طریقه جدیدی که بیشتر با وضع زندگی کنونی وفق دهد ایجاد نماید.

در واقع اگر این ابنیه و آثار گرانبھائی را که در طی قرون متمادی برای ما بیادگار باقی مانده اند از قبیل مساجد و بقایای کاخهای سلطنتی و غیره کنار بگذاریم در معماری عادی و خانه های مسکونی آثار قابل ملاحظه ای مشاهده نمیکیم اغلب

۲- شهربانی - نمایش سرستونها

ساختمانها بدون نقشه و بدون مطالعه قبلی و با مصالح نامرغوب و بی روح ساخته شده اند که بهیچوجه از لحاظ معماری قابل توجه نیستند.

تجسم این کوچه های تنگ و پیچ در پیچ ملو از حشرات و کثافات و امان نظر بوضع ساکنین این قسمتهای شهر که گویی در انتظار مرگ محکوم بزندگی در این قبیل نقاط میباشد هیچگونه قدر و قیمتی برای ایجاد کنندگان آنها نمی گذارد. چه نبوغ و چه استعدادهایی بدون اینکه بعد رشد خود برسند در این محیط های غم افزا و افسرده از بین میروند و نسل ایرانی رو بزوال میرود.

باتوجه باینکه ایرانی در معماری و سایر صنایع ظریفه شاهکارهایی بوجود آورده است این سوال پیش میآید که اشخاصیکه

گرفتند: آیا باید از گذشته تقلید نمود و آثار ذی قیمت قدیم را تجدید کرد یا اینکه آینده را نگر بسته و معماری را باطرز زندگی جدید وفق داد.

فکر اولی در تحت تاثیر تعصب ملی در اوائل دوره پهلوی چند قدمی پیش رفت کرده بود در تهران عمارات چندی بشیوه قدیم ساخته شدند که از آنجمله است ساختمان های بانک ملی و شهربانی و پست و تلگراف و باید تصدیق نمود که نتیجه خوبی از این تجربه بدست نیامد و ثابت شد که نه تنها باید از تقلید اسلوب های قدیم چشم پوشید بلکه باید فکر مدرن کردن آنها را نیز از سر بیرون کرد.

عقل سلیم فریاد زد دست نگه دارید مگر میخواستید به تهران وضع باغ وحش ناهنجاری دهید اینقدر مجسمه شیرو گاو وغیره چه فایده دارد؟
آزمایش بهمین جا خاتمه یافت و دیگر جلونرفت و در واقع منطبق هم چنین حکم میگرد دراج باین موضوع که اهمیت فراوانی

دارد لازم میدانیم توضیحات بیشتری بدهیم تا هیچگونه سوء تفاهم پیش نیاید. قبلا باید گفت که ما برای معماری قدیم کشور خودمان احترام فوق العاده ای قائل هستیم و اقامه به آثار معماریهای اصفهان که در عهد صفویه بوجود آمده اند و زینت بخش آن شهر تاریخی شده اند نگرستی سرسری نگرست و نسل جدید

باید در مقابل عظمت این ساختمانها وقت عمیقی که در ساختن آن ها از هر حیث بعمل آمده است سر تعظیم فرود آورد و منظور ما این است که اکنون اگر بخواهیم از آنها کور کورانہ تقلید کنیم چندان نتیجه جالب توجهی بدست نخواهیم آورد زیرا این ساختمانها دیگر با اوضاع و احوال امروزه و تمایلات نسل کنونی و احتیاجات زندگی فعلی مطابقت ندارند. يك ملت تنها نمیتواند متکی بگذشته خود باشد بلکه باید بیشتر بحال و آینده بشگرد زیرا در طبیعت همه چیز رو بتکامل و ترقی میرود معماری هم از این اصل کلی متابعت مینماید.

راجع بمبارزه بین نسل جدید و قدیم باید گفت که این مبارزه در کلیه شئون زندگی و در هر موقع وجود داشته و خواهد داشت و نور حقیقت از اصطکاک افکار مختلف بتدریج تاییدن میگیرد اگر از یکی از طرفداران زنده نمودن اسلوب های معماری قدیم و بامدرن کردن آنها سؤال کنیم.

۵- هنرستان دختران خیابان سوم اسفند

رفیق اگر امروز بتولباس عهد داریوش را ببوشاند چه صورتی پیدا خواهی کرد؟ ممکن است جواب بدهد چه نسبتی بین لباس و معماری موجود است؟ در صورتیکه این تشابه کاملا صحیح است. تو که امروز از ترس آنکه مورد تمسخر واقع نشوی میل نداری لباس عهد داریوش را در بر کنی چرا این قدر اصرار داری که

۶- منظره هنرستان دختران خیابان سوم اسفند

عمارات وابسته امروزی ما بصورت ابنیه زمان داریوش در آیند؟ ممکن است در جواب بگویند باید اذعان نمود مثالی که آوردید جالب توجه است ولی مراقب باشید عقیده من این است که امروزه ما میتوانیم بدون آنکه از اسلوب قدیم تقلید کور کورانه کنیم با مدرن کردن آن نتایج خوبی در معماری بدست آوریم. بخصوص که این آثار در موقع خود منبع تقلیدی برای سایر ملل نیز شده است.

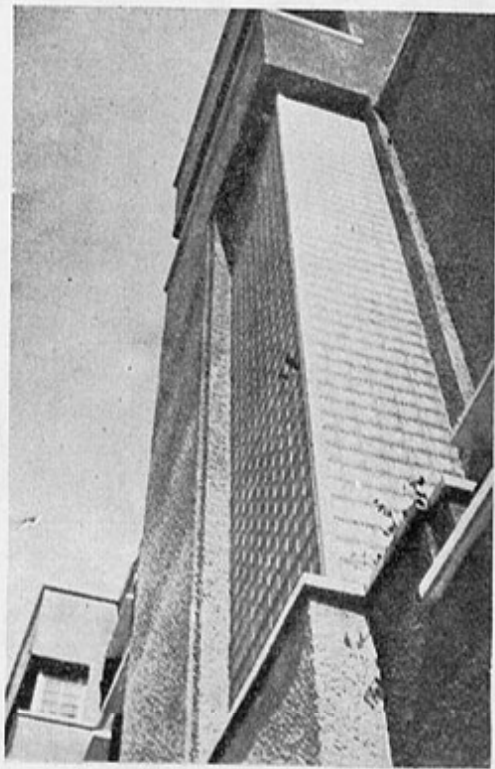

۸- خیابان فردوسی - محل شرکت فرش

ببخشید ما کاملاً نمی‌خواهیم از گذشته منفک شویم ما مانند قدما بقوه نقل و سایر اصول معتقدیم ولی ما طرز ساختمان - شکل - تقسیم بندی اسلوب بنا سازی - رعایت تناسب و اصل هم آهنگی - شکل ظاهری - حجم و ضخامت دیوار های آنها را قبول نداریم زیرا دیگر با فکر جدید این قرن که دوران ماشین و پیشرفت صنعت و علوم است موافقت ندارد.

این عصر ما را بتکا پوو امید دارد و اثرات آن در تمام شئون و مراحل اجتماعی ما مشاهده میشود. ما اصولاً از اینکه اسلوب قدیم را گرفته و با تزئینات زائد آنرا مدرن نشان دهیم بی‌زار می‌باشیم - واقعا چقدر مضحک است خانم پیری برای جوان نمودن خود در آرایش افراط کرده تا بدین وسیله چین و شکن های عمیق صورتش را پوشیده دارد در واقع فکر مدرن کردن ابنیه قدیمی نیز همین حال را دارد.

ما در مقابل نسل آینده وظایفی داریم که باید انجام دهیم واقعا اگر برای فراغت از این وظایف شیوه قدیم را تعقیب کنیم

۷- قفسه بندی پله های داخلی هنرستان دختران

۹- ساختمان در خیابان سعدی

ساختن آن منظور اگر کوران جالب بود دیگر با روزه و احتیاجات ندارند. متکی بلکه باید نگرند زیرا بتکامل هم از این ید. بین نسل ت که این زندگی و ته و خواهد اصطکاک هیچ تا بدین یکی از نسل اسلوب مدرن کردن

گر امروز عهد داریوش باشند چه پیدا خواهد ممکن است بدهد چه بین لباس و موجود است. ورتیکه این کاملاً صحیح تو که امروز س آنکه مورد واقع نشوی. داری لباس پوش را در بر را این قدر داری که

باید گفت که کم همت میباشم .

اگر اینطور رفتار کنیم باید گفت که نه تنها متوجه ترقی و تعالی خود نشده ایم بلکه اصولاً روح این قرن را نفهمیده ایم .

در خیلی از ممالک دیگر نیز فکر زنده نمودن اسلوب قدیم در مقابل اسلوب منطقی جدید که متضمن انتظارات قرن حاضر میباشد از بین رفته است . تنها کافی است چند کلمه از (روسکین انگلیسی (۱۹۰۰ - ۱۸۱۹) بزرگترین ظرفدار اسلوب قدیم صحبت کنیم .

این شخص بزرگ میخواست بوسائل ممکنه سدی در مقابل اختراعات عصر خود بکشد و عقاید خود را رواج دهد با وجود زحمات بی دریغ خود و پیروانش مراسم پیشرفتی نکرده و بالاخره فهمید که مقابل سیل افکار عصر حاضر نباید از روش قدیم انتظار فائده داشت .

در موقعیکه تجارت طرفداران

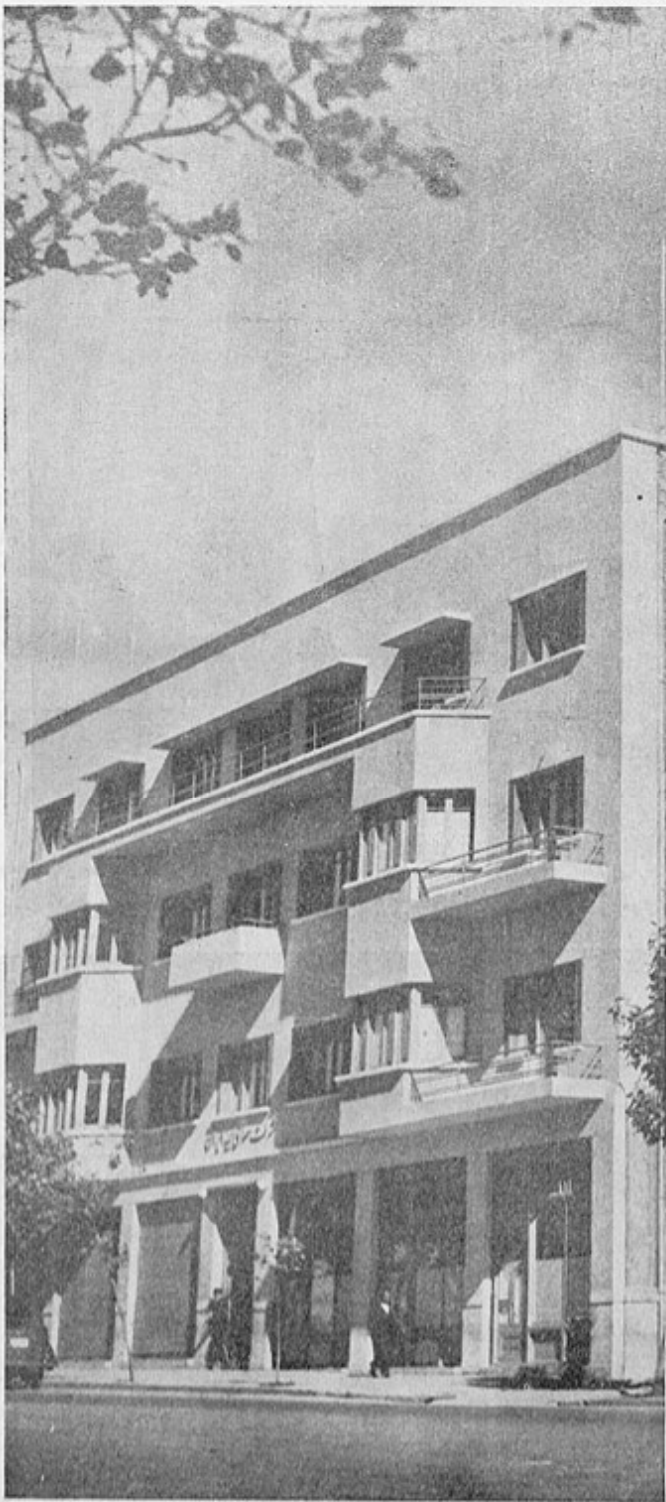
۴ - سخنی چند درباره اسلوب قدیم متوقف میشد اسلوب فعلی چند ارشیتکت ایرانی و

خارجی که بتهران وارد شدند منظره ساختمانهایی را که از اسلوب قدیم تقلید شده بود دیده و مصمم شدند که رابطه بین گذشته و حال را در این قسمت قطع کرده و بفکر آینده که رهنمای آن افکار جدید معماری باشد بیفتند روی همین تصمیم دو بنای جدید بسبب امروزه در خیابان سوم اسفند قد برافراشته شد یکی باشگاه افسران و دیگری هنرستان دختران بود و بتدریج ساختن منازل مسکونی جدید در نقاط مختلفه شهر که با احتیاجات فعلی و روحیه موافقت داشته شروع گردید .

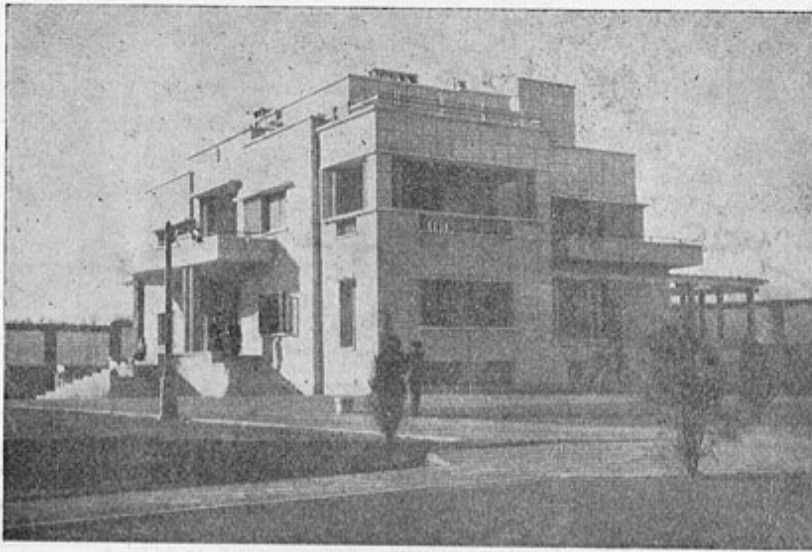
عواملی چند از قبیل تحول زندگی اجتماعی - داخل شدن ماشین در صنعت - صنعتی شدن مملکت - تغییر لباس و آداب و رسوم - آزادی افکار - ظهور مصالح ساختمانی جدید از قبیل سیمان و غیره باین طبقه جوان کمک نمود .

در حقیقت استعمال سیمان در عمارت بتن ارمه کمک زیادی به حقیقت پیوستن اسلوب جدید معماری نموده است .

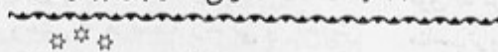
سیمان در ۱۸۵۰ توسط باغبانی فرانسوی بنام (مونیه) اختراع شد ولی پنجاه سال است که در عمارات مورد استعمال پیدا کرده است سهولت

۱۱ - ساختمان در خیابان فردوسی

۱۲- بک خانه مسکونی - خیابان بهلوی

واقعا ارشیتکت معروف و عالیقدر فرانسوی لوکوربوزیه
چقدر خوب معماری را تجسم کرده و میگوید معماری مجموعه است
از تناسب و هم آهنگی - تصورات و شوق و بالاتر از همه
تناسب است .

بله اکنون قدمهای اولیه را پیموده و در مرحله اولی ترقی
میباشیم و از سر منزل اسلوبی که برای محیط خودمان خلق شده
باشد بسیار دوریم .

این اسلوب را نمیتوان دفعتا خلق کرد و نباید منتظر
معجزه ای بود که بظهور آن کمک کند تنها چیزی که آنرا پدید
میآورد زحمات خستگی ناپذیری است که اشخاص برای رسیدن
بنتایج صحیح و حقیقی بر خود هموار میکنند ما باید از وسایلی که
زندگی جدید امروزی دردسترس ما گذاشته استفاده کرده و افکار
خود را برحله عمل گذاریم و قضاوت در کار ما مربوط به نسل آینده است
وقتی ما مطمئن میشویم که زحمات ما در طی راه مشکل
معماری نتیجه مطلوبه را داده است که در ضمن تحقیقات خود به
نتایجی رسیده و بتوانیم آثاری از خود باقی گذاریم که تاریخ زندگی
زحمات ما را در نظر نسل آینده مجسم کند برای حصول باین آرزو
ارشیتکت های جوان باید دورهم جمع شده اشکالات و نظریات
مختلف خود را بررسی نموده و در نظر بگیرند که در وهله
اول ارشیتکت صنعتگری است که نه تنها باید از حقیقت پیوستن
حذف خویش احساس خوشنودی کند بلکه از تاثیر اجتماعی اعمال
خود قلباً راضی گردد -

ارشیتکت و ارطان
«ترجمه مهندس ایرج صفاری»

استعمال - ارزانی - مقاومت در مقابل
آتش سوزی - مقاومت در مقابل زلزله -
همگنی آنرا در ردیف بهترین مصالح
قرار میدهند و در هر نوع ساختمان مورد
استعمال دارد .

معمداً سیمان وقتی با تمام این
عوامل مورد استعمال پیدا کرد که
توانست اسلوب ساختمان و قواره و شکل
ظاهری آنرا تغییر دهد .

ممکن است در آینده نزدیک
یا دوری ماده بهتری پیدا شود ولی
فعلاً سیمان ماده ایده آل و کمال مطلوب
مهندسين و معماران است زیرا تنها
بوسیله آن میتوانند با فکر خود صورت
حقیقت دهند .

تنها بحد بتن ارمه است که
معماران بزرگ از قبیل پره - لوکوربوزیه -
تونی کارینه - ون دوولد - دودک -
توانستند نقشه های بدیع خود را عملی کنند .

در ایران هم سیمان نقش عمده بازی کرده و میکند بعد از
ساختن کارخانه سیمان استعمالش رو فزونی نهاده و در تمام ساختمان
های بزرگ از جمله سیلوها - پلها بناهای عمومی و غیره بکاررفته
است ما در شماره های آتیه محسنات اصلی سیمان را مفصلاً شرح
خواهیم داد .

بدین نحو در اثر مساعی مهندسين معمار جوان افکار جدید
کم کم جانشین عقاید طرفداران اسلوب قدیم گردید اگر نگاهی
بساختمانهای دهساله اخیر تهران بیفکنیم دلیل روشنی از غلبه
اسلوب جدید بر سبک قدیم دیده و نتایج برقراری تکنیک جدید
را مشاهده میکنیم اینک محض نمونه چند ساختمان جدید را
نام میبریم .

باشگاه افسران - هنرستان دختران - وزارت جنگ - وزارت
امور خارجه - قصر اعلیحضرت در طهران - قصر اعلیحضرت در دربند -
کاخ دادگستری - عمارت قماش - کاخ دارائی - فروشگاه - بانک - دانشگاه
و مدارس جدید - ساختمان وزارت خارجه و غیره همچنین عمارات
دیگری در تهران و شهرستانها از جمله شعب بانک ملی و عده بی
شماری منازل خصوصی بسبک جدید ساخته شدند البته بعضی از
این ساختمانها کاملاً طبق اسلوب جدید ساخته نشده ولی بالاخره
مساعی اشخاصی را که در راه تعمیر و برقراری اسلوب جدید کوشیده
اند بخوبی نشان میدهند .

این زحمات که بعضی اوقات بتناجی شکفت آوری منتهی شده
است بادر نظر گرفتن اینکه مادر اولین مرحله تحول و تکامل میباشد
آینده امید بخشی را در معماری پیش بینی میکند .

شهر سازی در عصر گنونی

نظر اجمالی بتاریخ تمدن بشر - علل پیدایش شهرها

خواهیم دید که نوع حمله و طرز دفاع در وضع ساختمان شهرها بیشتر از همه چیز موثر بوده و خواهد بود. شهرهای قدیمی بیشتر بمنظور پناه گاه جهت دفاع از حملات دشمن بوجود میآمد. البته لازم بتوضیح نیست که همیشه دفاع برای دو چیز و دو منظور بوده است: تامین جانی و تامین مالی. با در نظر گرفتن دو منظور فوق الذکر برای سکونت خود مواضعی را که طبیعتاً برای دفاع مناسب تر بود انتخاب میکردند مثلاً یک مکان مرتفع بشکل تپه یا جزیره نزدیک ساحل. یک شبه جزیره و غیره.

ساکنین شهرها عموماً در اطراف مرکز دفاعی قرار گرفته و در آن پناهنده میشدند و بواسطه شهرشناسان این عمل بقانون تمرکز دفاعی موسوم گردیده است.

بعد ها چون عده سکنه محل دفاعی ازدیاد پیدا کرد و بعلاوه برای توسعه زراعت اراضی بیشتری لازم بود و موقعیت دفاعی جهت این منظور مناسب نبود در نتیجه بمرور در حوالی محل دفاعی مساکن توسعه پیدا میکنند و برای تامین از خطر حملات دزدان و راهزنان اطراف محوطه مزبور را بایک دیوار محصور مینمایند و گاهی بواسطه توسعه های مجدد حصارهای دیگر احداث میکنند (توسعه موجی)

تمامی این سکنه فلاحتی از (خانها) اثرات دوره های طلب کمک نموده و در اطراف قصر و ملوک الطوائفی در قلاع آنان تشکیل سکنه جدیدی می توسعه و انحطاط شهرها دهند خانها و امراء مزبور که نسبتاً قوی بودند ملتسین خود را از خطر دزدان مهاجم پناه میدادند در این دوره ها توسعه مرکزی بشکل دیگری تظاهر نمود و شهرهای جدید چسبیده بقصر و قلاع احداث میکردند - اما متدرجاً قدرت ملوک الطوائفی روبه افزایش میرود و خانها بنای اذیت و آزار سکنه پناهنده خود را میکنند از آنجا که عکس العمل تظاهر اخیر شروع گردیده و سکنه مزبور که بمنزله غلام زرخرید خانها بودند بفکر رهایی از تطاول و ظلم آنان افتاده و از شهری که بمنزله زندان شده بود گریزان میشدند و

قبل از اینکه وارد در موضوع اصلی بشویم بهتر است چند کلمه بطور اختصار از تاریخ تمدن بشر متذکر شده و علت اللعل پیدایش شهرها را تحت مطالعه قرار دهیم.

همه میدانیم که بشر اولیه در ادوار ماقبل تاریخ در بیابان و جنگلها و کوهها زیست مینمود تا برور تحت تأثیر اوامردکاوت فطری که وی را بیک زندگی بهتری راهنمایی میکرد و بسرای گریز از تهاجم حیوانات وحشی که هر لحظه زندگی و آسایش وی را تهدید مینمودند به فکر تعاون و استمداد از هم جنسان خود افتاده نخست عاطفه پدر و مادر و فرزندی وی را بتشکیل خانواده و ادار و بعدها خانواده های دوست تشکیل عائله و عائله ها مؤسس قبایل و اجتماعات شدند. این توده چند نفری باندازه قدرت مادی و معنوی خود بهم دیگر کمک نموده و قوه بازوی خود را باتبادل افکار بکار انداختند در نتیجه خانه های کوچک به شکل کلبه از چوب و علف و خاک و سنگ بوجود آوردند.

از اجتماع این خانه های کوچک که حتی اولین مرحله پیدایش نواحی مسکونی و شهرها منظره اولیه دهات و شهرها بوجود آمد این عائله ها و اجتماعات کوچک که بعد از سالیان دراز موفق بساختن خانه و تهیه وسیله برای دفاع از حیوانات وحشی گردیدند داخل یک مرحله عالیتری شده و فکر جنگ باهم جنسان خود که ناشی از حس حسد و برتری و اخذ مزایای اجتماعی و غیره بود عرض اندام نموده و بتدریج این اجتماعات محل سکونت هم دیگر را مورد حمله قرار دادند. برای دفاع از خطر مهاجمات مزبور لازم بود خانه ها را که تا آن روز برای پناه از دست حیوانات وحشی کفایت میکرد بطرز دیگری بسازند تا بتوانند از حملات همجنسان خود مصون و ایمن بمانند.

دو امین مرحله توسعه شهرها شهرهای دفاعی در اثر پیدایش این فکر دفاع بر ضد هم نوع خود منظره شهرها بکلی تغییر یافت و تدریجاً وجود قلعه و حصار و برج و بار و مستلزم سازمان ساختمانی شهرها گردید و اگر قدری دقیق تر شویم

در کنار راههای معمور ورودخانه ها تشکیل مساکن داده و یا در نزدیکی یک مکان مقدس یا کنشت پناهنده و در امان آن زیست مینمودند اقسام این شهرها که مولود اثرات دوره خان خانی است بی شمار است .

هر قدر احتیاجات بشر بیشتر می شود بهمان نسبت رابطه بین افراد آن زیادتر میگردد .

عوامل دیگر که

در پیدایش و توسعه

شهرها مدخلیت

داشته اند .

احتیاجات است که بشر را بکار و کوشش و جستجو وامیدارد - محللهای مناسب برای اقامت خود اختیار میکنند مانند - جلگهها - دالان های بین ارتفاعات - کنار مجاری آبها - جزیره و شبه جزیره و سرچشمهها - کشاورزی و اهلی کردن حیوانات و استفاده از آنها نیز از عوامل اصلی احتیاجات بشر میباشد بادر نظر گرفتن مراتب بالا چند مثال از پیدایش شهرها بیان مینمائیم .

از جمله شهرهایی که در محل های دفاعی مرتفع بوجود آمده اند : اتن . روم . لیون . ژنو . کارکسون . ازبک جزیره واقع در میان دوانشعاب رودخانه : پاریس - در مصب یک رودخانه لندن و روان بوجود آمده .

قرن ها میگردد که در شکل شهر تغییری مشاهده نمیکردند بعدا عصر مونا ریشیم و صنایع پیش میآید - در این موقع عمل تمرکز بیشتر ظاهر میگردد دهات خالی

شهرها بعد از دوره

های خانجانی

از سکنه شده و اهالی آن برای کسب زندگی بهتری در شهرها و مراکز صنعتی جمع میشوند - مندرجاً جمعیت شهرها زیاد تر میشود و سکنه شهری بطور حیرت آوری روبه افزایش میگذازد و رفته رفته نسبت جمعیت به گنجایش شهر از حد میگذرد و زندگی در این شهرهای پر جمعیت با بحران منازل و کافی نبودن سازمان اجتماعی غیر ممکن میگردد - در نتیجه اهالی از مراکز شهر گریزان و به حومه نزدیک آن پناهنده میگردد ولی چون کار در خود شهر باقی است مراکز شهرها را غیر ممکن بود بکلی ترک نمایند - ازدیاد وسایل نقلیه اشکال این موضوع را بر طرف مینماید - اتومبیل و تراموای راه آهن های حومه شهری روز بروز در افزایش بوده و اهالی ساکن خارج شهر را بدون اتلاف وقت زیاد به مراکز کار میرسانند .

برای سکونت مراکز برهیا هوی شهر را ترک و زندگی آرام خارج شهر را ترجیح میدهند . این کیفیت شهرهای تیپ عصر حاضر را بوجود میآورد .

شهرهای

تجارتی و صنعتی

قرون ۱۸ و ۱۹ و ۲۰

توسعه صنایع از اواخر قرن ۱۸ در مملکت انگلستان آغاز و مندرجاً اثرات آن در اغلب ممالک اروپا ظاهر میشود چه بسا شهرهایی که فقط از توسعه یک

کارخانه و یا از استخراج یک معدن بوجود آمده و داخل در ردیف شهرهای معظم دنیا شده اند .

چنانچه قبلاً گفته شد جمعیت کثیری از دهات بر مرکز صنعتی تغییر مسکن میدهند در نتیجه جمعیت شهرها روز بروز افزایش مییابد در قرون ۱۷ و ۱۸ بواسطه توسعه صنایع نساجی در بعضی شهرها مقدمه شهرهای صنعتی شروع و بخشهای مخصوصی برای سکونت عمدهها تخصیص داده میشود .

صنایع بزرگ از اختراع ماشین بوجود میآید - از ماشین قبل از همه چیز در صنایع پنبه استفاده میشده .

سپس اختراع ماشین بخاری که برای تلمبه آب کشی مصرف میشد کامل تر شده و برای گرداندن چرخها مصرف گردید از این جا است که کارخانه هادر کنار آبها و نزدیک بازار های مواد اولیه احداث میشوند . لیورپول که اول یک دهکده ماهی گیران بود در نتیجه توسعه صنایع پنبه در مدت خیلی کمی از حیث جمعیت و اهمیت دومین شهر انگلستان میگردد - سر نوشت توسعه مامنچستر نیز از همان قرار است .

شهرهای دیگری نیز از توسعه صنایع آهن بوجود آمد مثل بیرمانگام و غیره چنانچه اشاره شد صنایع بزرگ موجب ایجاد و توسعه شهرهای مهم گردیده و انگلستان در این قسمت پیشقدم کشورهای دیگر بوده است صنایع بزرگ بعد از انگلیس در فرانسه و بعد در بلژیک شروع و جمعیت شهرهای آنها در سال ۱۸۷۰ فوق العاده ازدیاد پیدا میکنند .

ممالک متحده بعد از سال ۱۸۶۰ وارد مرحله توسعه صنایع گردیده و در روسیه و آلمان بعد از جنگ ۷۱-۱۸۷۰ اثرات آن احساس میشود در عین حال که شهرها بواسطه توسعه تجارت و صناعت به مساحت و جمعیت خود میافزودند اختراعات عدیده دیگر نیز در تغییر منظره و سازمان ساختمانی و اجتماعی آنها اثرات مهمی بخشید که عمده ترین آنها بقرار زیر است :

- تلگراف هوایی شاپ در اواخر قرن ۱۸

- اختراع گاز در سال ۱۸۰۰ و استفاده از آن برای روشنائی شوارع و منازل .

- مصرف آهن در ساختمانها در اوایل قرن ۱۹

- اولین امتحان کشتی بخاری در سال ۱۸۱۶ (طی مسافت بین پاریس و روان در ۶۰ ساعت در صورتیکه بایک کشتی معمولی ۲۰ یا ۳۰ روز لازم بود)

- احداث راه آهن ها و توسعه وسایط نقلیه دیگر و در نتیجه مهاجرت و رفت و آمد مردم از یک شهر بشهر دیگر و معاشرت با خارجی ها - احداث مسافر خانهها برای واردین و مسافرین .

مخصوصاً توسعه وسایل نقلیه و احداث راه آهن ها در توسعه شهرها مدخلیت زیاد داشته و اهالی دهات به شهرها مهاجرت و بعد از مدتی بواسطه اینکه جمعیت شهرها زیاد میشود حومه

های نزدیک شهر تشکیل و بوسیله راه آهن و وسائط نقلیه دیگر ارتباط بین مراکز کار و محل های مسکونی دایر میگردد .

- ماشین بخار در اواسط قرن ۱۸ تکمیل میگردد .

- ترقی فوق العاده ارزش زمین ها .

- توسعه معارف در اثر اختراع کاغذ و مطبوعات یادستگاه

چاپ مکانیکی - اثرات آن در روحیه اجتماعی اهالی - انتشار

روزنامه ها .

- عواید شهرداریها - احداث وسائط نقلیه همگانی

- فکر بهداشت تهیه آب - لوله کشی - گنداب روهای

زیر زمینی طرح و اصلاح خیابان ها - کوچه ها - میدان های جدید

پیاپیاده روهها - پناه گاهها برای عبور و مرور وسائط نقلیه زیاد .

چنانچه ذکر شد وسائط نقلیه در توسعه شهر ها بیشتر از هر چیز

مؤثر واقع شده است مثلا در مونیخ در سال ۱۸۸۵ مساحت قسمت

ساختمان شده شهر در داخل يك شعاع تقریبا ۳ کیلومتر واقع شده بود

بعد از احداث تراموای ساختمانها در خط سیران توسعه پیدا کرده

و در سال ۱۹۱۰ شعاع مزبور از ۵ کیلومتر متجاوز گردید .

- حومه شهرها نیز توسعه پیدا میکنند و متدرجا کارخانجات

و صنایع در خارج شهر ها جایگزین میگرددند .

- الکتریسته و موتور صنعتی در نتیجه اختراع کسام بقول

ماسکارت این اختراع موجب انقلاب واقعی صنایع گردید .

- نقل قوه الکتریکی به مسافت دور .

- تلگراف و تلفن در سال ۱۸۷۷

- رادیو در ۱۹۰۰

- بیسکلت در ۱۸۸۶ - اتومبیل در ۱۸۸۵

- در نتیجه پیدایش ساروج مسلح و مصالح جدید ساختمانی

دیگر تغییر شکل بناها .

- اقدامات سریع برای توسعه شهرها - اصلاح و توسعه معا بر به

منظور وسائط نقلیه جدید .

برای رفع اشکلات عبور و مرور زیاد اقسام مختلف راهها

بر روی هم دیگر ایجاد میگردد (سطح زمین - زیر زمین

روی پلها) .

در اثر توسعه صنایع و تجارت تشکیل بانك های بزرگ -

بورسها مغازه های بزرگ بنگاههای تجارتمی (بعقیده شهر شناسان

شهرهای بزرگ امروز بمنزله میدان نبرد اقتصادی است)

در عصر های پیشین شهر های بزرگ

نظری به جمعیت شهرها دنیا نسبتاً جمعیت زیادی نداشته است .

در اثر عواملی که ذکر شد جمعیت آنها در

مدت کمی بطور حیرت آوری رو به تزاید میگذازد :

در قرن ۱۳ کولونی ۴۰ تا ۸۰ هزار و در سال ۱۵۰۰

بال ۸ تا ۱۰ هزار فرانکفور ۹ هزار - استرازبورگ ۲۱ هزار

جمعیت داشته اند .

در اوایل قرن ۱۸ پاریس و لندن بیشتر از ۶۰۰ هزار نفر

جمعیت نداشته و در اروپا فقط ۱۲ شهر دیگر بیشتر از ۱۰۰

هزار نفر جمعیت داشته است .

در قرن ۱۹ يك تغییرات حیرت آوری بوجود آمد :

در آلمان در سال ۱۸۷۱ فقط ۸ شهر بیشتر از ۱۰۰ هزار

نفر جمعیت داشته ولی در سال ۱۸۸۰ - ۲۶ شهر و در سال ۱۹۰۰

۳۳ شهر و در سال ۱۹۱۰ - ۴۸ شهر بیشتر از ۱۰۰ هزار جمعیت

داشته اند .

در انگلستان در سال ۱۸۷۱ فقط ۱۸ شهر بیشتر از ۱۰۰

هزار نفر جمعیت داشته است و لسی در سال ۱۹۰۱ عده آن به

۴۰ میرسد .

در فرانسه سال ۱۸۷۲ - ۹ شهر و در سال ۱۸۹۱ - ۱۲

شهر و در ۱۷۱۱ - ۱۵ شهر بیشتر از ۱۰۰ هزار جمعیت داشته اند

در ممالک متحده در سال ۱۸۵۰ يك شهر بیشتر از ۵۰۰

هزار نفر جمعیت داشته و لسی در سال ۱۹۱۸ - ۱۶ شهر ۵۰۰

هزار نفر جمعیت داشته است در سال ۱۸۸۰ يك شهر يك میلیون

در اتازونی بوده است در صورتیکه در سال ۱۹۱۰ بیشتر از ۱۰

شهر متجاوز از يك میلیون جمعیت داشته اند .

امروز شهرهای بیشتر از يك میلیون جمعیتی خیلی زیاد شده

است و روز بروز هم بر عده آنها افزوده میگردد .

جمعیت شهرهای مانند لندن - و پاریس و برلن و نیویورک

و غیره بطور حیرت آوری افزوده میشده

لندن در سال ۱۶۹۶ ۵۳۰۰۰۰ هزار جمعیت داشته

< > ۸۶۵۰۰۰ ۱۸۰۱ < >

< > ۱۴۲۷۰۰۰ ۱۸۳۱ < >

< > ۴۵۲۳۰۰۰ ۱۹۱۱ < >

قبل از جنگ اخیر لندن یا حومه خود در حدود ۷ میلیون

و نیم جمعیت داشته است .

(بقیه در شماره های بعد)

ایرج مشیری : آرشیفتک و شهرساز

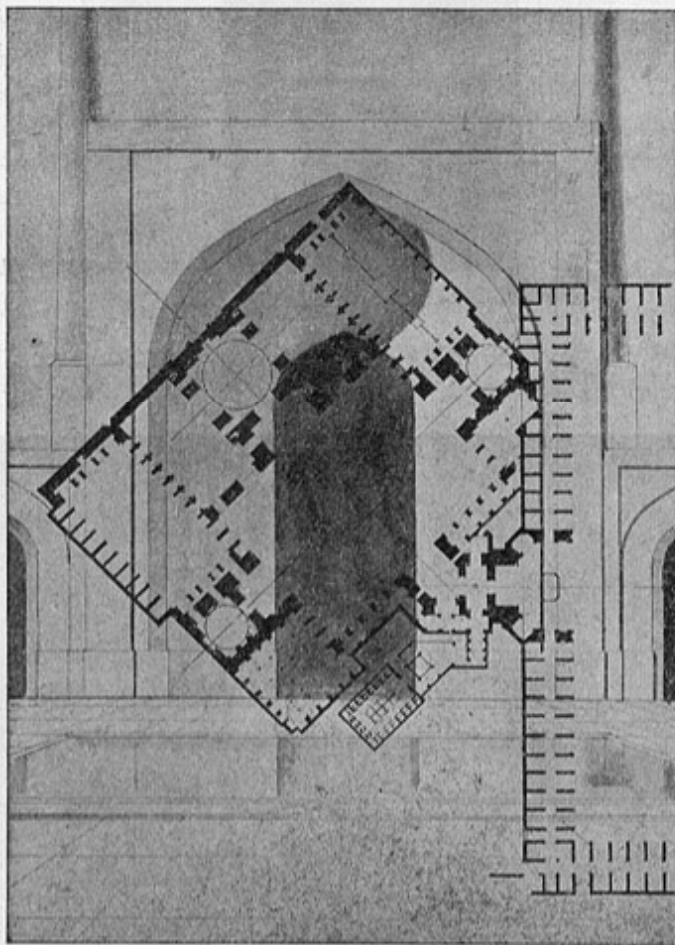
مسجد شاه اصفهان

قدما در توصیف اصفهان می‌گفتند اصفهان (نصف جهان) صرف نظر از این مبالغه که عادت پیشینیان بوده مسلماً در زمان سلاطین صفویه این شهر یکی از بزرگترین شهرهای جهان و بسا قسطنطنیه (اسلامبول امروز) رقابت و برابری میکرده است

میلادی بامر شاه عباس بزرگ بنا شده است و در ضلع جنوبی میدان شاه واقعست که با ابعاد ۱۵۰ و ۱۵۶ متر یکی از بزرگترین میدانهای جهان است آنچه در ایسران در وصف مسجد شاه گفته و نوشته میشود و باعث جلب مسافری است راجع بکاشی کاری آنست در حالیکه

بسی از مسافری کاشی کاری مسجد شیخ لطف الله را بکاشی کاری مسجد شاه ترجیح میدهند و انصافاً کاشی کاری مسجد شیخ لطف الله در نوع خود بی نظیر است ولی آنچه در بنای مسجد شاه براتب مهم تر از کاشی کاری آنست طرح نقشه این مسجد است که شاهکار معماری محسوب میشود -

اینک برای اطلاع خوانندگان مختصری از مزایای ساختمان این مسجد را شرح میدهم چون وضعیت میدان شاه کاملاً شمال و جنوبی است برای اینکه محراب مسجد رو به مکه قرار گیرد ناچار نسبت بمیدان انحرافی بوجود آمده ولی معمار طرح کننده (که بقول بعضی شیخ بهائی میباشد) نقشه را طوری تنظیم کرده است که واردین بهیچوجه ملتفت این انحراف نمیشوند و تصور مینمایند

۱۳ - طرح و وضعیت ورودی مسجد شاه اصفهان

که مدخل مسجد در امتداد میدان واقع شده است (عکس شماره ۱۳) در عالم معماری برای کم کردن انحراف در ساختمان تسآن زمان هیچکس بچنین تبعی دست نیافته بود لهذا طرح مسجد شاه مخصوصاً در قسمت ورودی مسجد شاهکار بزرگ معماری است که بعد از آن

تحقیق مفصل تری پیدا نمایم در اصفهان آثار تاریخی زیاد است بطوریکه میتوان گفت این شهر مجموعه از آثار صنعتی است که دست تخریب روزگار هنوز آنجا را برای مطالعه و مذاقه اهل هنر نگهداشته است یکی از این آثار که شاید مهمترین آنهاست مسجد شاه است که بتاريخ ۱۶۱۵

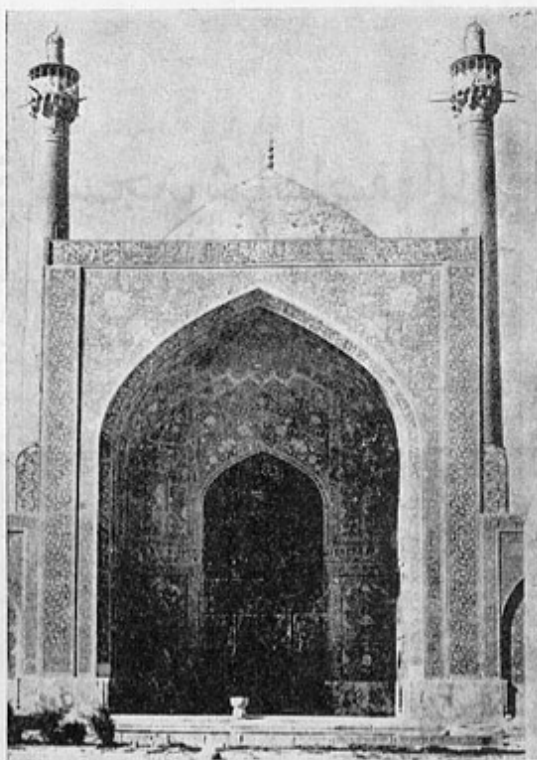
مساجد اصفهان از بناهای تاریخی دنیا و خوشبختانه بواسطه عقاید مذهبی از تطاول زمان مصون و با برجای مانده اند ولی از قصور عالی آن فقط چهل ستون - عالی قابو - و هشت بهشت باقی مانده سایر انبیه و قصور مجلل که بیشتر خارج از شهر بوده اند از بعضی خرابه هائی باقیست و از بعضی دیگر اثری رهم نمانده مثلاً بجای قصر عالی آئینه فعلاً کارخانه های نساجی دایر شده است .

هر کس مختصر علاقه معماری و هنرهای زیبا داشته باشد آرزو مند دیدار این شهر است اینجانب بمناسبت حرفه و تخصص خود عاشق زیارت این شهر تاریخی بودم پس از مراجعت از تحصیل در اروپا گرچه دوبار باین آرزو نائل شده ام معیناً هنوز اشتیاق تمام دارم که بار دیگر فرصت تماشا و تحقیق مفصل تری پیدا نمایم

این نکته که هم آهنگی معماری با هنرهای دیگر چه اندازه تأثیرات نیکو دارد و از توأم شدن آنها ممکن است چه شاهکارهایی بوجود آید این حقیقتی است که در دنیا هنرمندان بدان پی برده و در آثار گرانبهای خود عمل نموده اند.

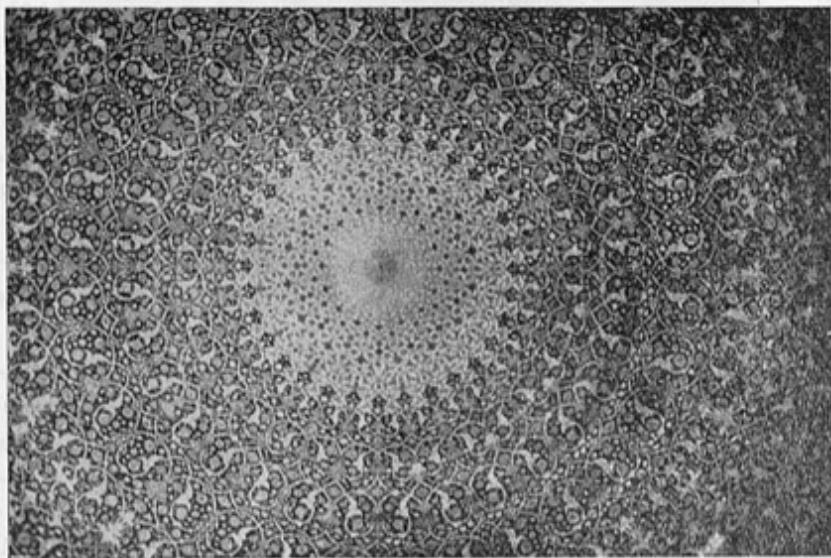
مطالعه نقشه مسجد شاه اصفهان برای کلیه آرشیستک های ایرانی خصوصاً دانشجویانیکه در این رشته تحصیل میکنند لازم است و بعقیده اینجانب ساختمانهای قدیم ایران که از مفاخر تمدن گذشته ما میباشند باید جزو دروس مهم دانشکده هنر های زیبا قرار گرفته و بدان توجه قابلی بشود در آئینه اگر فرصتی بدست آید در مورد ساختمانهای دیگر اصفهان مفصلاً بحث خواهد شد.

آرشیستک : علی صادق

۱۴ - نمای ورودی مسجد شاه اصفهان

تاریخ سرمشق معماران قرار گرفته که هر جا بانحراف یا به قناسی مصادف شده اند فنی را که از استاد آموخته اند بکار میبرند در داخل صحن مسجد ساختمانهای اطراف آن با تناسب فوق العاده جلب نظر مینماید مخصوصاً ایوان مقابل در ورودی با ارتفاع زیاد و تناسب شکفت آو (بطوریکه در عکس شماره ۱۴ دیده میشود) . نظر واردین را جلب مینماید بالخاصه قدح بزرگ سنگی که در وسط ایوان قرار گرفته و ارتفاع زیاد آنرا نمودار تر ساخته لذت تماشای منظره را افزون تر میکند از این ایوان بمحوطه چهار گوشه وسیعی و درامیشوند که گنبد بزرگی روی آنرا پوشانده است کاشی کاری داخل گنبد که با ساختمان آن هم آهنگی کاملی دارد (عکس شماره ۱۵) نشانه بارزی است از هنر و ذوق معمار و سرمشق ممتازی است برای فهمیدن

۱۵ - کاشی کاری گنبد - مسجد شاه اصفهان

مسئله تهیه مسکن در تهران و شهرستانها

وضع فعلی سکونت در تهران - ازدیاد جمعیت تهران در سالهای اخیر، بالا رفتن قیمت املاک و اجاره بها و حرکت گریز از مرکز (از توسعه شهر با وسائل مصنوعی نمیتوان جلوگیری نمود) - لزوم ساختن خانه های ارزان در تهران و ولایات - احداث کویهای جدید - ساختن خانه های متفرق در نقاط مناسب شهر - ساختن خانه های دسته جمعی برای ساکنین موقتی و کارگران - محسنات و معایب هر یک از انواع نامبرده .

۱ - وضع فعلی سکونت در تهران

هر کسی اطلاع دارد که اکثریت ساکنین شهر تهران از لحاظ خانه و مسکن بیدترین وضع ممکنه زندگی مینمایند . خانه کم است . مراعات بدویترین مسائل بهداشت در آنها نشده است - با احتیاجات زندگی فعلی وفق نمیدهند یا در نقاط دور در حوالی شهر قرار دارد که تهیه وسائل رفت و آمد و غیره فراهم نیست و با اینکه در محله های قدیمی واقع است که وضعیت خارجی آن (معبر و کوچه) و همچنین وضع داخلی آن ها بر همه روشن است ولی کرایه گران است معمولاً در هر خانه ای چندین عائله زندگی میکنند که کایه آنها در نهایت ناراحتی بسر میبرند و این وضع علاوه بر مضاریکه از لحاظ بهداشت ساکنین خانه دارد معایب اخلاقی هم برای عائله ها ایجاد میکند .

امروز علاوه بر شهر تهران اگر آنسرافضای محدود بین چهار خیابان شاهرضا و شهباز و شوش و نظامی بدانیم محله های جدید در حواشی شهر بخصوص در قسمت شرق و غرب تهران احداث گردیده است که جمعیت آنها شاید از داخل شهر کمتر نباشد ولی محرومیت آنها از لحاظ امنیت و وسائل رفت و آمد و زندگی (بازار و دکان - طبیب و دواخانه و مریضخانه - مدرسه و غیره) خیلی بیش از ساکنین داخل شهر میباشد - مستخدمین و کارگرانی هستند که در سر آسیاب دولاب یا خیابان توابع سکونت دارند برای اینکه بتوانند خود را بموقع بمحل کارشان برسانند لااقل باید دو ساعت زودتر از وقت از خانه خود حرکت کنند . اگر مریضی را بخواهند بمیمارستان و یا طبیب برسانند علاوه بر صرف هزینه های زیاد لااقل یکروز از کار خود وا خواهند ماند خلاصه گمان نمیرود هیچ شهری پیدا شود که جمعیت آن در حدود ۸۰۰۰۰۰ نفر باشد و ساکنین آن باندازه مردم تهران در ناراحتی بسر برند .

۲ - ازدیاد صعودی جمعیت تهران در سال های

اخیر - علل آن - بالا رفتن قیمت املاک و اجاره بها آنها

حرکت گریز از مرکز

آمار صحیح و دقیقی از تعداد ساکنین تهران در دست نیست ولی طبق سرشماریهای سالهای اخیر جمعیت تهران در حدود هشت

صد هزار نفر است در صورتیکه دهسال قبل در حدود نصف جمعیت فعلی بوده است - موضوع از لحاظ مسئله مهاجرت قابل توجه است و باید دید چه چیز باعث این ازدیاد نفوس گردیده است : بعقیده اینجانب ازدیاد نفوس تهران را بدو مرحله باید تقسیم کرد یکی قبل از وقایع شهریور ۱۳۲۰ دیگری بعد از آن تاریخ :

قبل از شهریور ۱۳۲۰

- علل چندی باعث ازدیاد نفوس تهران گردیده که از آن جمله است توجه دولت بآبادی شهر تهران - انجام عملیات شهرسازی از قبیل احداث خیابانهای وسیع - اسفالت نمودن آن ها - انجام ساختمانهای جدید دولتی که خود تشویقی برای انجام ساختمانهای خصوصی بوده است و باعث گردید که کشاورزان برای تهیه کار بهتران مهاجرت نمایند - توسعه تشکیلات ادارات دولتی که احتیاج بکارمندان بیشتری داشته است - انحصار تجارت خارجی بمرکز که باعث مهاجرت تجار ولایات بتهران گردیده - و بالتبجه فعالیت اقتصادی را در ولایات تقلیل داده و تهران را غنی و بقیه قسمتهای مختلف کشور را فقیر نموده - ازدیاد مراکز تفریح در تهران که متمکنین ولایات را بخود جلب نموده - و تأسیس مدارس عالی ، دانشکده ها ودانشگاه - و یک عده مسائل دیگر .

بعد از وقایع شهریور

- واقعه شهریور اوضاع کشور را دگرگون نمود در نتیجه ورود ارتشهای خارجی - بداخله کشور يك عده از ساکنین سایر شهرها بتهران کوچ نمودند تا بهتر در امان باشند . چه تهران را از هر جا امن تر میدانستند - از طرف دیگر بسا پیش آمد اوضاع شهریور ۲۰ کلیه کارهای دولتی از قبیل راه آهن تعطیل شد . کارگران این کارگاه که اغلب از کشاورزان سابق بودند بعلت استفاده هائی که سابقاً از کار خود برده بودند دیگر بمحل خود برنگشتند جائیکه ممکن بود کاری پیدا شود تهران بود . کمی آذوقه و جیره بندی آنها که غالب ولایات بعلت سوء اداره از آن محروم بودند خود یکی از علل عمده این مهاجرت بود ؟

در مرحله بعد از شهریور

کلیه این اوضاع واحوال و رکود کار ساختمان بعلت روشن

نبودن اوضاع کشور و دنیا و گرانی مصالح ساختمانی سبب شد که در تهران از حیث مسکن بحران عجیبی پیش آمد نمود. قیمت املاک بوضع سرسام آوری بالا رفت عدم انجام معاملات خارجی در بازار و زیاد شدن پول و کم شدن ارزش آن باعث گردید که یک عده سفته باز روی املاک بازی کنند و در نتیجه اجاره املاک بالا برود. بطور کلی تقاضا زیاد شده بود عرضه کم بود. قیمت زیاد هر یک از این سه عامل کافی است برای اینکه اجاره املاک را بالا ببرد.

حرکت گریز از مرکز

در شهر سازی اصلی است که بنام حرکت گریز از مرکز نامیده میشود. منظور این است که در نتیجه صنعتی شدن شهرها و از دیاد نفوس آنها در تمام شهرها دیده شده است که ساکنین شهر از مرکز بحوالی کوچ مینمایند. علت آن این است که اولاً مراکز شهر طالبین ثروت مند برای احداث بانکها و مراکز تجاری و کسب و غیره پیدا میکند ثانیاً زیاد شدن جمعیت و وسائل نقلیه و غیره زندگی را در مراکز شهر ناراحت میکند. هوا برای استنشاق کم است و سالم نیست. پالنتیجه مردم باطراف میروند این پیش آمد در تهران هم بطور محسوس رخ داده است شهر تهرات از طرف مشرق و غرب و شمال و تا اندازه ای از طرف جنوب توسعه یافت و کویهای جدیدی در این قسمتها احداث گردیده است و این توسعه یک امر طبیعی است و با وسائل مصنوعی نمیتوان از آن جلوگیری نمود.

شهرداری تهران در چندین وهله خواسته است از توسعه شهر جلوگیری کند و بوسیله آگهی ها حدود شهر را معلوم کرده و حتی بطوریکه اطلاع دارم اخیراً نیز حدودی برای شهر و حومه آن بوسیله شورای فنی شهر معلوم نموده مدعی است که قسمتهای خارج از این حدود را از حیث نظارت خود خارج میدانند و تعهدی نسبت بتأمین آب و برق و سایر احتیاجات آنها ندارد بعقیده اینجانب این یک ادعای صرف است و ممکن نیست بتواند عملی شود. جلوگیری از آبادی و توسعه قسمتهای از شهر ممکن است با تدابیری عملی شود ولی هیچوقت با وسائل مصنوعی مقدور نخواهد بود. همانطور که شهرداری تهران هم تاکنون موفق نشده است یکی از عللی که باعث توسعه نامنظم شهر تهران شده است سفته بازی است که یک عده روی اراضی نموده اند. فرض کنید که صاحب قطعه زمینی آن را بقطعات تقسیم نموده و بمعرض فروش گذاشته است قطعات اولیه را به مبلغی مثلاً متر مربع ۳۰ ریال میفروشد بعضی اینکه تقاضا زیاد می شود قیمت آنها بالا میرود و اراضی دور تر را بمعرض فروش میکند. چون قسمتهای دورتر ارزانتر عرضه میشوند خریداران آن بیشتر خواهند بود و بهمین نحو عمل میشود و در نتیجه شهر وسعت پیدا میکند و مقداری اراضی در داخله شهر با خانه های تک تک باقی میماند که بعلت گرانی قیمت خریدار ندارد.

یکی از تدابیری که برای جلوگیری از این عمل میتوان نمود بعقیده اینجانب بستن عوارض است بر روی زمینهای بدون ساختمان

یکی دیگر از تدابیر برای جلوگیری از احتکار زمین رقانت موسسات دولتی و شهرداری با صاحبان اراضی است باین معنی که موسسات دولتی یا شهرداری ها میتوانند مقادیر زیادی اراضی را خریداری کرده و قطعه بندی و گذر بندی طبق اصول فنی نموده بانفع قلبلی آنها را باشخاص واگذار نمایند.

لزوم ساختن خانه های ارزان در تهران و ولایات

با توضیحاتی که داده شد واضح است که برای علاج کمی خانه بایستی خانه های زیادی طبق اصول فنی و بهداشتی ساخته شوند چیزی که باید مورد مطالعه دقیق قرار گیرد این است که این ساختمانها از لحاظ مکان و وضعیت و موقعیت بچه نحوی باید انجام شوند.

احداث کوی های جدید - ساختمانهای متفرق

برای انجام ساختمانها باید مطالعه شود آیا احداث کوی های جدید مناسب تر است یا ساختمانهای متفرق در نقاط مختلف شهر هر یک از این دو راه حل محسنتات و معایبی دارد لازم است در اطراف آن بررسی لازم بعمل آید:

احداث کویهای جدید

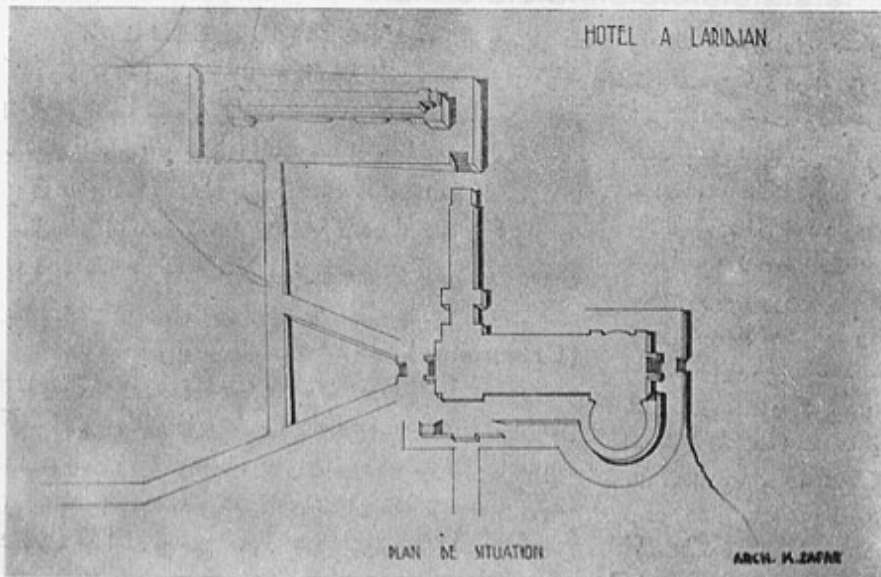
بنحویکه در اغلب از کشورهای مترقی عمل شده است محسنتاتی بشرح زیر دارد. طرح نقشه کوی جدید بانوجه با احتیاجات ساکنین آن طبق آخرین اصول شهر سازی میسر خواهد بود. از حیث گذر بندی و قطعه بندی چون زمین آزاد و در اختیار مهندس طراح است میتوان بوجه احسن عمل نمود.

کوی جدید دارای موسسات عمومی از قبیل مدرسه - حمام - گردشگاه - سینما و تئاتر - باغچه کودکان - شعب بانکها - شهرداری کلانتری - بیمارستان - زمین ورزش و مغازه ها - فروشگاهها رختشوخانه های عمومی - رستورانهای عمومی و غیره می باشد که ساکنین آن را از هر حیث بی نیاز نموده و زندگی نسبتاً راحتی برای آنها فراهم و همچنین خود باعث میشود که در زندگی ساکنین محل تحولی پیدا شود و بشهر کوچک خود علاقه خاصی پیدا کنند که از لحاظ اجتماعی ذب قیمت است. ساکنین چنین شهری بیش از مردم شهرهای دیگر با آبادی شهر کوچک خود علاقه مند بوده و با طیب خاطر هر نوع کمک و مساعدت را بشهرداری محل خواهند نمود که بتواند بوظایف خود عمل کند.

معایب: برای احداث کوی جدید باید قبلاً زمین متناسبی تهیه نمود. آب و برق لازم دارد - احداث گذرها - باغها و موسسات عمومی خود مخارجی دارند که نمیتوان آنرا تحمیل خریداران خانه نمود و باید از جای دیگر تأمین شود - بانوجه بوضع شهرها بخصوص شهر تهران در نزدیکی شهر این قبیل اراضی وسیع مناسب بدست نمیآید. بنا بر این باید از شهردور باشد باوضع فعلی و وسائل نقلیه، دوری محل اشکالات دیگری تولید میکند چونکه ساکنین محل باید روزی یکی دومرتبه بشهر ایاب و ذهاب کنند (بقیه دارد)

عباس اژدری « آرشیفتک و شهر ساز »

مهمانخانه آب گرم لاریجان

موقعیت و وضعیت محل

در دامنه شرقی قلّه دماوند بین راه تهران و آمل محل مرتفعی قرار گرفته که ارتفاع آن از سطح دریا در حدود ۲۲۲۰ متر است در قسمت شرقی این محل دره بزرگی واقع است که رودخانه هراز از آن عبور مینماید فاصله این مکان از چشمه آبگرم در حدود ۷۰۰ الی ۸۰۰ متر و تفاوت ارتفاع آن از سطح رودخانه از ۲۰۰ الی ۲۵۰ متر است - قسمت جنوب شرقی این مکان منظره بسیار جالب توجهی را دارا میباشد .

لزوم احداث یک مهمانخانه

چشمه بزرگ آبگرم که در نزدیکی این محل جریان دارد دارای ۸۰ درجه حرارت و برای خیلی از امراض جلدی و عصبی و غیره داروی درمان بخش است - وضعیت محل و وجود این نعمت ذی قیمت طبیعت ایجاب مینمود که سرو سامانی بآن داده شود و مهمانخانه که بتواند آسایش مسافری

۱۶ - وضعیت محل و موقعیت ساختمان مهمانخانه آب گرم لاریجان - آرشیست کیقباد ظفر

را فراهم نماید احداث گردد - بنا بر این دستور ساختمان آن از طرف اعلیحضرت سابق رضا شاه قنید داده شد .

برنامه و تنظیم نقشه ساختمان

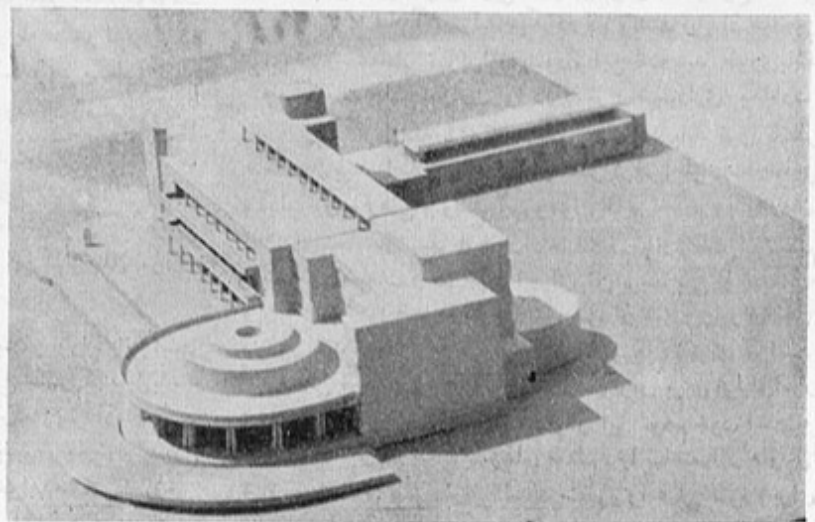
برای تهیه یک نقشه جامع و مناسب از طریق مسابقه اقدام

گردید و بین ۱۰ طرح پیشنهادی طرح آقای آرشیست کیقباد ظفر مورد توجه و قبول قرار گرفت .

طرح مزبور در حدود ۳۰۰۰ متر مربع زیر بنا و در طبقه اول دارای سالن های متعدد پذیرائی و غیره و در طبقات دیگر اطاق ها قرار گرفته اند و یک قسمت آن برای حمام های آب گرم و دوشها تخصیص داده شده است .

شروع ساختمان و اشکالات فنی

پس از تکمیل پروژه های اجرایی در سال ۱۳۱۹ شروع ساختمان آن گردید در پی سازی این بنا اشکالات فنی زیادی پیش آمد نمود - زمین آن بعلت مجاورت با کوه آتش فشان از نوع خاکستر و فوق العاده سست بقیه در صفحه ۱۹

۱۷ - منظره هوایی از مهمانخانه آب گرم لاریجان - آرشیست کیقباد ظفر

نقشه برداری و طرح اصلاحی شهر تهران

از جمله مسائلی که برای شهرداری هر محل بویژه پایتخت کشور در درجه اول مورد توجه و اهمیت است و باید قبل از هر کار اقدام شود تهیه نقشه و برنامه اصلاحی آن شهر است بدون نقشه و برنامه اقدامی که بنظر اصلاح شهر از لحاظ بهداشت لوله کشی - آگوسازی و سایر عملیات بشود نتیجه خواهد ماند همانطور که تا بحال اغلب اقدامات و فعالیت های گذشته شهرداری تهران در بهبود و اصلاح وضعیت شهر موثر نشده بلکه گاهی نتیجه بعکس بخشیده است .

بر هیچکس پوشیده نیست که شهرسازی (Urbanisme) تا بحال مورد توجه مقامات مسئول قرار نگرفته و کوچکترین مطالعه از این نظر برای اصلاح هیچ شهری در ایران بعمل نیامده است زیرا هر مطالعه که برای بهبود یک شهر لازم باشد باید روی نقشه انجام شود و شهرداری تهران فاقد نقشه دقیق و جامع شهر تهران است و حتی حدود شهر تهران و حومه و مناطق صنعتی و غیره مشخص نگردیده و جای نهایت تاسف است که شهر تهران بدون رعایت اصول شهر سازی بیش از آنچه که باید توسعه یافته و قسمت زیادی از اراضی بایر اطراف شهر قدیمی تهران بدون مشورت قبلی با شهرداری تبدیل بخانه های مسکونی شده و در قسمتهای مزبور گذرها با عرضهای نامناسب احداث و منظور گردید که از جهات شهرسازی و تزیینات ساختمانی بهیچوجه مقررات و اصول جاریه در کشورهای راقیه مراعات نشده و در مقابل این توسعه بی تناسب مقدار زیادی از اراضی داخل شهر بشکل موقوفه - یخچال - کاروانسرا - زمینهای غیر محصور یا محصور لم بزرع در شهر وجود دارند که مالکین آنها در اثر طمع زیاد بمنظور گران فروشی و یا در نتیجه اهمال و بی توجهی (در مورد زمینهای وقفی و زمینهای مشاع بین ورثه) برای تقسیم و فروش آنها اقدامی بعمل نیاورده اند و در نتیجه قسمتی از شهر بصورت زباله دانسی افتاده است و شهرداری هم بواسطه نداشتن اختیار قانونی نمی تواند اقدام مؤثری برای از بین بردن این کانونهای امراض بعمل آورد .

در تقسیم اراضی وسیع یک عیب بسیار بزرگ این است که اشخاص برای تقسیم زمینهای خود هر نوع گذری که مایل باشند بوسیله اداره ثبت اسناد و املاک منظور کرده و پس از تقسیم و گذر بندهای غیر متناسب زمینهای خود را بفروش میرسانند بدیهی است بعد از انجام معامله اگر شهرداری بخواهد مختصر اصلاحی در گذر با تکاء آ این نامه ساختمانی مرعی دارد باعث زحمت شهرداری و اعتراض خریداران اراضی خواهد شد و تنها همکاری ثبت اسناد

و املاک با شهرداری ممکن است این نقیصه را رفع نماید البته باید تصدیق کرد در این مورد هم اگر قبل از تهیه نقشه اصلاحی شهر تهران موافقت شود که هر کس زمین خود را بدستور شهرداری تقسیم بندی نماید مثل سایر تصمیم های اصلاحی نه تنها بی نتیجه خواهد ماند بلکه ایجاد زحمت و گرفتاری تازه تری مینماید که فعلا از شرح آن خود داری میشود در اثر نبودن نقشه اصلاحی مسئولین امور شهرسازی مجبور میشوند به سلیقه خود اصلاحاتی بعمل آورند و چون همیشه کارمندان مسئول در ادارات در تغییر و تبدیل اند ضمناً تحت نفوذ و تاثیر واقع میشوند همین عوامل باعث اختلاف سلیقه و سبب اتخاذ تصمیمات متناقض و متضادی در یک مسئله خیلی ساده میشود که بیشتر اشکالات و گرفتاری شهرداری در اثر همین اختلاف سلیقه ها ایجاد میشود و چه بسا ممکن است که یک میدان پنج مرتبه تغییر شکل و وضعیت دهد یا یک خیابان چند مرتبه گشاد و تنگ شود که باتوجه به اشکالات تنظیم اسناد مالکیت و زحماتی که در اثر تغییر نقشه متوجه اهالی میگردد معلوم میشود در اثر همین اتخاذ تصمیمات متضاد است که اهالی حتی المقدور از شهرداری فاصله دوری گرفته و کارمندان شهرداری نیز خود را نسبت به مردم بیگانه میدانند و این فکر تقویت میشود که خدمت بشهرداری یعنی حفظ منافع یکطرفه بصرفه شهرداری بزبان مردم و خدمت به اهالی یعنی تضعیف بنیه مالی شهرداری و فرار از پرداخت عوارض شهرداری چنانکه ملاحظه شد این عیب بزرگ اخلاقی نیز در نتیجه نداشتن نقشه اصلاحی شهر تهران است که باتوجه بنواقص و معایبی که در اثر نبودن نقشه و طرح اصلاحی شهر و برنامه انجام آن تولید میگردد لازم است قبل از همه چیز برای تهیه نقشه فعلی تهران اقدام نمود و این نقشه باید طوری باشد که مشخصات جامع تهران را در دسترس شهرداری بگذارد پس از اینکه نقشه کامل شهر تهیه شد باید فوراً بانظر متخصصین برنامه اصلاحی شهر را بادر نظر گرفتن احتیاجات اجتماعی و آداب و رسوم ملی و وضع آب و هوا و اقلیم تنظیم و با قید زمان اقلابرای پنجاه سال تهیه و با رعایت الاهم فالاهم مواد برنامه نیز تنظیم و بتصویب مقامات رسمی جهت اجرای آن برسد پس از تهیه نقشه و برنامه اصلاحی تنها موضوعی که بیش از همه چیز برای انجام منظور باید مورد توجه قرار گیرد هزینه سنگین اجرای آن است که ممکن است در وهله اول ایجاد وهم و ترس برای اولیای امور نماید در صورتیکه برای جلوگیری از این توهم خوب است به تقلید تمام شهر داربهای شهرهای معظم دنیا بساستقرض متوسل شده و با اخذ وام های طویل المدت منظور را عملی نمود و برای پرداخت اقساط آن نیز بهترین راه از طریق وضع عوارض از اجناس لوکس تامین خواهد گردید فایده این ترتیب این است

که هزینه اصلاح شهر تنها بهمه نسل حاضر نبوده و نسلهای بعدی نیز در آن سهیم خواهند بود و هیچ دلیلی ندارد که نسل حاضر هزینه کمزشکن تمام اصلاحات شهر را بهمه گرفته نسل های بعدی فقط مستفیض شوند .

چون ممکن است پس از تهیه نقشه و برنامه اصلاحی برای شهر بطوریکه فعلا معمول است مالکین زمینهای وسیع داخل و خارج شهر اراضی خود را بمیل خود تقسیم کرده و اسنادی برای قطعات جزء صادر نمایند که مخالف اصول شهر سازی باشد باید با تصویب يك ماده واحده از اداره ثبت اسناد و املاك خواسته شود که قبل از گواهی شهرداری برای تفکیک و تقسیم اراضی بزرگ در صدور اسناد مالکیت اقدامی ننمایند بدیسهی است این ماده شامل زمینهایی خواهد شد که برای تقسیم آنها محتاج باحداث گذر میشوند .

برای اینکه حتی المقدور هزینه اصلاحات کمتر شود باید بوسیله آگهی عموم اهالی اطلاع داده شود تا نقشه برداری شهر و تهیه نقشه اصلاحی که نباید از یکسال تجاوز نماید برای تقاط نامشخص از شهرداری در خواست پروانه ساختمان نکنند و اقدام بساختن آنها مهم در مناطقی که ممکن است موقع تنظیم برنامه و تهیه طرح اصلاحی در مسیر گذر و یا میدان واقع شوند ننمایند زیرا هر قدر ساختمان های اساسی در قسمتهای مورد اصلاح بیشتر باشد هزینه اصلاح بیشتر شده و اولیای امور از تصویب آن خود داری خواهند کرد و در نتیجه عمل اصلاح شهر به تعویق خواهد افتاد و بهتر است بموجب تصویب نامه به شهرداری اختیار داده شود که از پرداخت غرامت ساختمان هائیکه بعد ابدون موافقت شهرداری احداث و در مسیر گذر اصلاحی قرار میگیرند خود داری کرده ضمنا شهرداری بتواند مالک را مکلف بتخریب ساختمان و انجام آن در حد اصلاحی بنماید .

چون ضمن عمل معلوم شده که قانون توسعه و اصلاح معابر مصوب ۱۳۲۰ دارای نواقصی است که دست شهرداری را برای انجام اصلاحات سریع شهر بسته است لذا بهترین است کمیسیون از کارمندان مجرب وزارت دادگستری و وزارت دارائی و وزارت کشور و شهرداری تهران تشکیل و طرح جدیدی بجای قانون نامبرده تهیه و برای تصویب بمقامات مربوطه تقدیم نمایند .

برای اینکه شهر بدون تناسب بزرگ نشود و اراضی بایر و کثیفی در داخل شهر وجود نداشته باشد باید با تصویب قانونی از زمین های بزرگ بایر عوارض سالیانه اخذ شود تا دیگر کسی با فکر استفاده شخصی اراضی را بایر نگذارد و مرکز زباله قرار ندهند چه وجود این زمینها علاوه بر لطمه که بزبانی شهروارد میآورد باعث ایجاد کانون بسیاری از امراض عفونی بوده و سبب میشود که در اثر کثرت جمعیت شهر بطور نامناسب توسعه یافته و شهرداری از عهده رسیدگی نتواند برآید .

البته پس از تهیه نقشه و شروع بمطالعه ممکن است بنکات دیگری که وضع آب و هوا ایجاب خواهد کرد بسر خورد شود که پیش بینی آنها فعلا میسر نیست ولی با انجام نقشه برداری و نقشه اصلاحی شهر قدم اساسی برای اصلاح شهر برداشته شده و شخصی که بدین منظور جامه عمل پوشید نام نیک خود را در تاریخ عمران پایتخت بطور جاوید ثبت خواهد نمود و در خاتمه اضافه مینماید که از قرضه برای اصلاح شهر بهیچوجه نبایدیم داشت و لازم است گفته شود که همیشه مقروض ترین مؤسسات در دنیای مرقی شهرداریها میباشد و نیک نامترین شهرداران کسی است که اصلاحات اساسی را ولو از طریق استقراض باشد انجام داده است .

ناصر بدیع .

«آرشیفتک و دیلمه در شهر سازی»

همه ما بخانه آب گرم لاریجان

وضعیت فعلی بنا

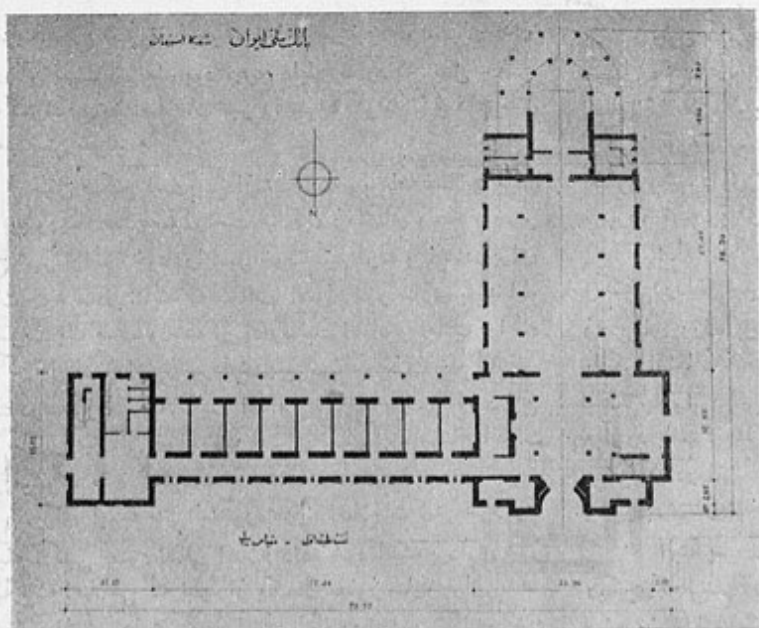
پس از آنکه قسمت زیر زمین و طبقه اول ساخته شد اوضاع شهریور ۱۳۲۰ پیش آمد از آن تاریخ تا امروز عملیات ساختمانی بکلی تعطیل گردیده است و آنچه ساخته شده نیز بواسطه عدم مواظبت رو بخرابی میرود و مصالح قابل استفاده آن نیز بتدریج مفقود میگرددند ما امیدواریم که مقامات مربوطه در تکمیل آن اقدام و نکذارند که این عمل مفید نسا تمام و به حال فعلی

م.ا

باقی بماند .

بقیه از صفحه ۱۷

میباشد . ناچار در پی های اصلی آن از سه تا چهار متر عمق شفته ریزی و کلیه استخوان بندی بنا با بتون مسلح متصل بهم انجام گردید . در محاسبات فنی استقامت در مقابل اثرات احتمالی زمین لرزه های محلی نیز در نظر گرفته شده است . محاسبات فنی این بنا بوسیله آقایان مهندس احمد حامی و مهندس کسرتقلد تهیه و ترسیم گردیده است .

ساختمان

شعبه

بانك ملی اصفهان

بوسیله آقای آرشیتکت محسن

فروغی

طرح

طرح این ساختمان بوسیله
آقای آرشیتکت محسن فروغی
تهیه و تنظیم گردیده است
منطق ساده گسی و زیبایی از

۱۸ - طرح اشکوب اول بانك ملی اصفهان

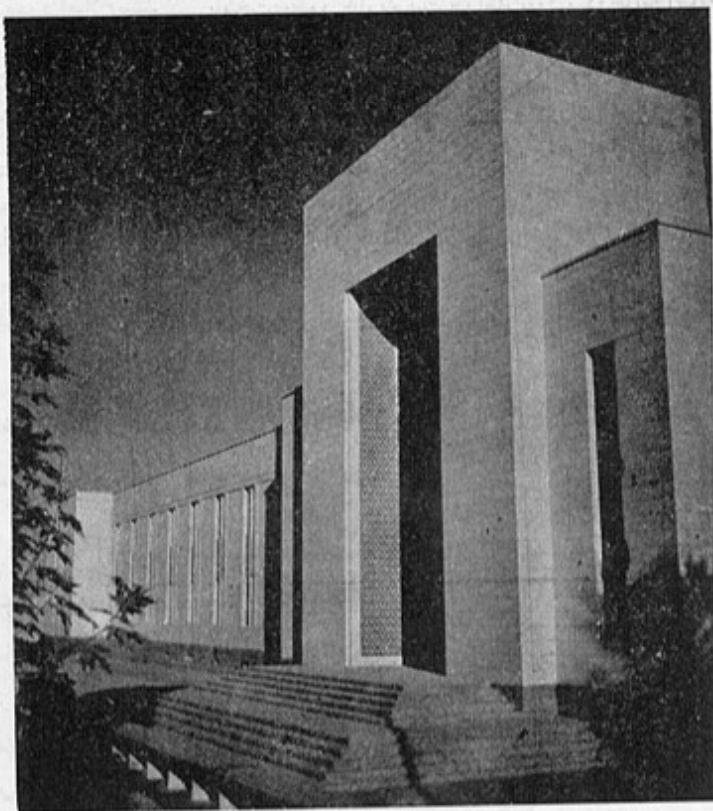
عوامل مشخصه این بنا محسوب
میشوند در عین حال که اسلوب
جدید معماری در آن حکم فرمائی
میکند از سبک باستانی مانند
کاشی کاری های خارجی و غیره
نیز بی بهره نمیباشد ستون های
باریک و بلند ایوان جنوبی
نمونه آذینای چهل ستون اصفهان
را در بردارد .

محل

محل ساختمان نزدیک میدان
شاه در زاویه یک خیابان مهم
ویک خیابان فرعی «خیابان سپه» و
خیابان تیموری» قرار گرفته است

برنامه و تقسیمات نقشه

یک طالار معاملات با ۲۰
باجه - ۱۶ اطاق کارمندان -
سالن باشگاه - نهارخوری و غیره
زمین ورزشی و استخر شنا
دفاتر بدون استننا طرف
جنوب قرار گرفته و یک ایوان سر

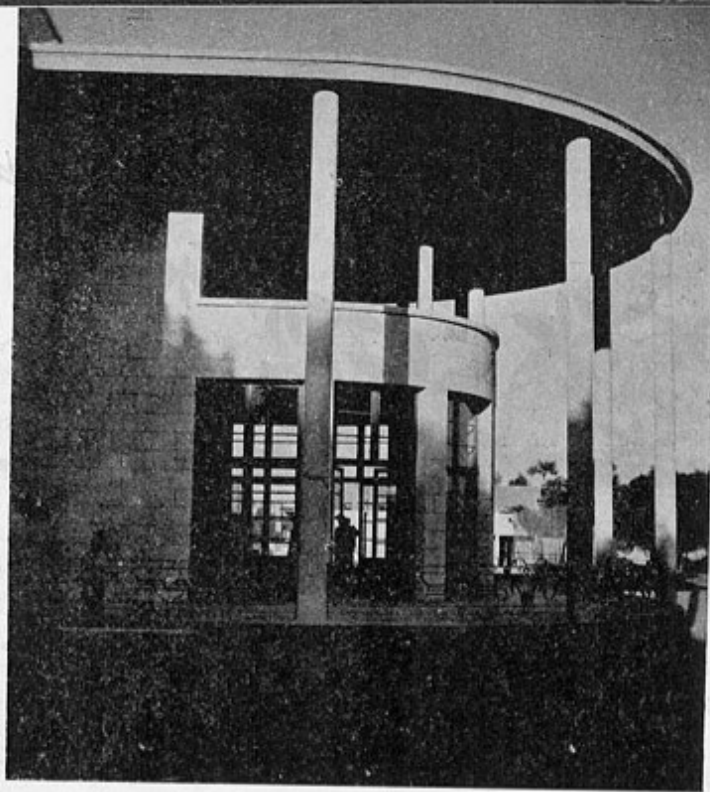

۱۹ - نمای خارجی و در ورودی بنای بانك ملی اصفهان از طرف خیابان سپه

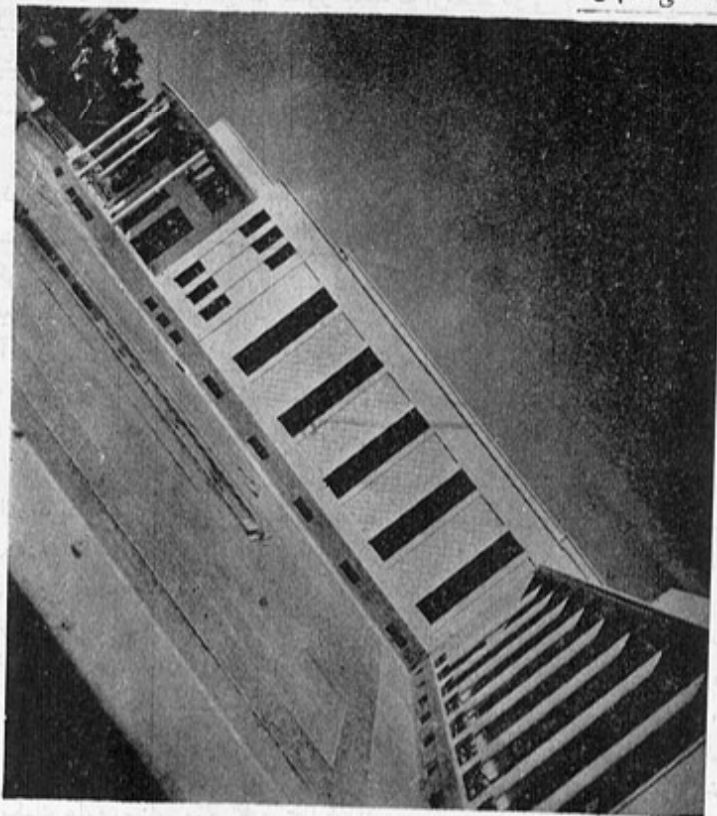
وسیمان یا ماسه آهک و کارسازی
 از سنک سفید و هزاره از سنک
 خاکستری محلی - در قسمتی از
 نمای خارجی بنا کاشی مصرف
 شده است کف ها موزائیک و
 اطاقها با شمع فرش شده است -
 بام عمارت تراش و عایق کاری
 انجام شده است .

مدت انجام کار و هزینه آن

این بنادر اردی بهشت ماه
 ۱۳۲۱ بوسیله شرکت مقاطعه
 کاری ساختمانهای کشوری
 شروع و در ۲۴ آبانماه ۱۳۲۳
 تحویل قطعی گردیده است هزینه
 ساختمان آن بالغ بر ۱۰۸۵۰۰۰۰
 ریال میباشد . م.ا

۲۰ - ایوان جنوبی بانک ملی اصفهان

۲۱ - نمای داخلی بانک ملی اصفهان

تا سری بنا را از طرف جنوب
 از گرمای آفتاب تابستان محافظت
 مینماید و از طرف دیگر یک
 راهرو شمالی قسمت دفاتر را از
 صدای خیابان و سرمای زمستان
 محفوظ میدارد - مساحت زیر
 بنادر حدود ۲۰۰۰ متر مربع
 و بطور کلی در ۳ طبقه طرح شده
 بجز طالار معاملات که ارتفاع
 آن بیشتر و دارای بسک زیر
 زمین است .

مشخصات فنی

استخوان بندی بنا از بتن
 مسلح - دیوارها با آجر و ملات

بهار فصل زیبا و دلپذیری است شاید برای شما هم خواننده عزیز اتفاق افتاده باشد که هنگام صبح وقتی پس از باران مختصری هوا صاف میشود و آفتاب طلوع میکند در نقاط مصفای کوهستانی بگردش بروید اگر در این موقع نسیم فرح بخش بامدادی هم که از

تهویه مطبوع

مثلا از همان ابتدا با بافتن فرشهای همیشه بهار و تهیه تابلوهای زیبا بهار را مجسم نمود و برای رهائی از سرمای سخت زمستان و گرمای طاقت فرسای تابستان فکرها کرد و چاره ها اندیشید اصول فن معماری را تغییر داد و اختراعاتی نمود در حقیقت با طبیعت جنگید و با مشکلات بنبرد پرداخت نبردی دائم و موفقیت آمیز تا حدیکه میتوان گفت اکنون با کثر آمال دیرینه خویش رسیده است منجمله گلخانه ها ترتیب داده و بجای تسابلوها مدل زنده آنها را در منظر خویش قرار داده هوای بهاری را تجربه کرده سر لطافت و طراوت آنرا فهمیده و در صدد تهیه آن بوسایل سهل و ساده برآمده و بالاخره هر گونه هوای دلخواهی را در محیط مسکونی خویش بوجود آورده است .

این رویه را امروز تهویه مطبوع نسام نهاده اند و چون تهیه چنین دستگاهی ارزان و مستلزم هزینه زیادی نیست اکنون جزو اصول ساختمانهای امروزی و بطوری متداول شده است که در مجامع عمومی ، سالن های سخنرانی ، سینماها ، تئاترها ، بیمارستانها ، کافه های بزرگ و کوچک از منازل شخصی و مغازه ها گرفته تا واگنها و کشتیها و هواپیما ها آنرا عملی کرده اند به قسمی که انسان در هر محیطی اعم از مناطق گرم و مرطوب و یا سرد و خشک در هر فصلی از فصول سال زندگی نماید و یا بخواهد از نقطه بنقطه دیگر مسافرت کند از آسیب هوای خارج در امان بوده و همیشه در محیط مسکونی خویش بهترین و لطیف ترین هوا را تنفس خواهد نمود علاوه در امور صنعتی هم تهویه فوق العاده مهم و مورد احتیاج اهل فن است مستلا برای انجام بعضی اعمال شیمیائی و با تهیه برخی مواد در کارخانجات مخصوص بانکه پداری و تربیت حیوانات و نباتات مناطق مختلفه در منطقه خاصی لازم است که درجه حرارت و رطوبت محیطی ساعتها بلکه ماهها تحت شرایط معین باشد این منظور بوسیله تهویه عملی میشود و اسبابهای دقیق خودکاری هم همیشه هوا را (از حیث حرارت و رطوبت) ثابت نگاه میدارد ، خلاصه تهویه هم در صنعت و هم در زندگی گمانی معمولی و راحتی انسان نقشی مهم بعهده دارد .

روی گلها و سبزه ها میگردند بوزیدن آید چه قدر بهشاش و خرم شده و چه سرور و نشاطی در خود احساس کرده اید و یقیناً قوای بدنی و فکری شما برای کار و فعالیت بهتر حاضر و مهیا شده است . لابد با خود گفته اید : کاشکسی میتوانستم همیشه در چنین محیطی زندگی کنم .

اما متاسفانه این فصل زیبا که جمیع موجودات زنده را حیات جدید می بخشد خیلی زود گذراست و علاوه برای همه میسر نیست که از هوای لطیف بامدادی بهاری کوهستانی بهره مند گردند و شاید برای هیچکس هم مقدور نباشد که از محیط کار و فعالیت خویش دست بکشد و برای لذت بردن از این هوای دلکش همیشه بدامن کپسار و کنار دشت و دمن پناه برد علی الخصوص که در همان نقاط هم دائماً هوا ملایم و لطیف نیست . . .

واقعا چه خوب بود اگر انسان موفق میشد بوسائلی در تمام فصول سال حتی در گرمترین ایام تابستان و سردترین شبهای زمستان بهترین هوای ملایم و مفرح را تولید و در حقیقت بسرای مسکن خویش محیط همیشه بهاری تهیه نماید تا از تغییرات شدید و غیر مطبوع آب و هوای خارج در امان باشد . این از جمله ایدآلهای بشری است که از ابتدای خلقت تاکنون همیشه آرزو مند بوده است زیبایی بهار را دائما بچشم ببیند و لطافت نسیم ملایم روح پرور آنرا احساس کند .

از آن میان شاعر بشمینه بوش در عالم تصور بهترین زندگی را برای خویشتن ترتیب میدهد و در حقیقت آنچه را که بغل طبیعت از وی دریغ داشته از دست با سخاوت پندار میگیرد ولی انسان عملی با روح فعال همواره سعی میکند در عسالم حقیقت بمنظور خویش برسد آن در جهان او هم برای خویشتن بهشتی ساخت و بافرشته ابدالی خود برآز و نیاز پرداخت ولی این کوشید تاروی زمین را غبطه بهشت برین کند و در همین خاکدان ترا می بافرشته آسمانی خویش هم آغوش گردد .
او شعر گفت و این علم آموخت او بتصور و گفتگو پرداخت و این بکمال علوم و صنایع در هر کاری توفیق یافت

آب و هوا در ایران

متاسفانه در ایران که اغلب کارها ظاهراً با تقلید از تمدن امروزی قدری پیشرفت نموده چون روی فکر اساسی و تدبیری صائب نبوده و با محیط زندگی و اخلاقی و احتیاجات حقیقی مسا هم آهنگی نداشته نتایج مطلوبه را حاصل نکرده است.

مثلاً سینما که در کلیه کشورهای یکی از بهترین وسایل تفریح عمومی است و مدیران شرکت‌های فیلمبرداری برای جلب رضایت مشتری در تهیه فیلم آن نهایت دقت و مهارت را بکار برده و از خرج ملیونها دلار دریغ نمیکنند و در محل نمایش نیز از جدیدترین و بهترین وسایل راحتی و زیبایی استفاده مینمایند تا تماشاچی با میل و رغبت بسینما رفته و در حین مشاهده فیلم هم هوای معتدل لطیف مطبوع، تنفس نماید هم موزیک روحپرور بشنود هم از دیدن فیلم لذت ببرد و بدین طریق خستگی کار روزانه را جبران کند ولی در ایران از این یگانه وسیله تفریح هم بخوبی استفاده نمیشود. مثلاً با اینکه در ساختمان بعضی از سینماهای درجه اول تهران تاحدی روشنائی و زیبایی را مراعات کرده اند چون متاسفانه تهویه مطبوع ندارند تماشاچی بیچاره که با آرزوی دیدن فیلمی بسینما قدم میگذازد مجبور است زمستان از سرما بلرزد و تابستان در هوای گرم و خفه مخصوصاً در سالنهای انتظار با کمال ناراحتی بشیند و عرق بریزد و هوای کثیف و دود سیگار را تنفس نماید و بوی بد استنشام کند و مانند همیشه در راه رسیدن بمنظور کوچکی مصائب بزرگتری را متحمل گردد و باین ترتیب ناراحتی جدیدی بر خستگی روزانه خویش بیفزاید.

وضع کافه‌ها بیمارستانها و سالنهای سخنرانی و مجامع عمومی و منازل خصوصی نیز بهتر ازین نیست.

در صورتیکه در سایر کشورهای متمدنی جهان نه تنها در کافه‌ها سینماها بیمارستانها سالنهای بزرگ و محل اجتماعات عمومی تهویه مطبوع عملی شده است بلکه در مغازه‌ها منازل مسکونی (کوچک و بزرگ) کافه‌های محقر و انبارهای مخصوص هم از این وسیله

سهل و بسیار سودمند استفاده مینمایند.

برعکس در ایران اگر ترموتمندی بخواهد منزلی بسازد با مراجعه بمهندسين معمار و در نظر گرفتن آب و هوای محل و با صرفاً از روی تقلید و بدون دقت از روی مدلهای ژورنالهای ارشیتکتور بسبک اروپائی ساختمانی بسیار قشنگ میسازد و صد ها هزار ریال پول خرج میکند مبله‌های عالی و فرشهای نفیس میخرد اثاثیه قیمتی تهیه مینماید و ظاهر منزل را شیک میکند ولی متاسفانه این ساختمان عالی قابل سکونت نیست زیرا تابستان بسیار گرم و زمستان خیلی سرد دارد.

در تابستان بادبزن های برقی بکار میافتند و با اینکه در اثر تبخیر سطحی عرق بدن شخص قدری احساس راحتی میکند چون قادر نیستند فضائی را خنک تر نمایند و بلکه مختصری هم آنرا گرم میکنند صاحب منزل مجبور میشود از شدت گرما به بیلاق پناه برده همچنین در زمستان بوسیله بخاریهای زغالی یا نفتی اطاق را گرم میکنند علاوه بر اینکه بطور کامل و یکنواخت هوا گرم نمیشود از قابلیت تنفس آن نیز میکاهد و اغلب آتش سوزی‌ها نیز تولید و کلیه موجودی منزل را بباد میدهد در صورتیکه با هزینه مختصری (نسبت بمخارج ساختمان و سایر لوازم آن) میتوان بوسیله تهویه مطبوع همیشه هوای ملایم و لطیفی را در جمیع فصول سال در اطاق مسکونی برقرار نمود و هنگام شب که همه در بستر آرمیده و بخواب خوش فرورفته اند اسباب کوچک خود کاری بیدار است و هوای اطراقرا بی‌میزان معین و دلخواه نگاه میدارد و راحتی ساکنین آنرا فراهم میسازد.

در شماره های بعد راجع بطرز عمل و نوع تهویه مطبوع و سایر نکات فنی در ساختمان های مختلفه مفصلاً گفتگو خواهیم کرد.

«بقیه دارد»

مهندس سراج‌الدین نوین

چگونه يك آسمان خراش بوجود میآید ؟

والدروف آستوریا یکی از بزرگترین هتل های امریکا در يك آسمان خراش

سابقاً در محل این آسمان خراش استاسیون راه آهن بود امروزه تمام تأسیسات در زیر زمین این آسمان خراش مخفی شده است و برای جلوگیری از دود و گاز لکوموتیو بجای قوه بخار از

شهر نیویورک بر جمعیت ترین شهر دنیا است تقسیم این جمعیت در نقاط مختلفه شهر بسا در نظر گرفتن وضع بهداشت و وسایل راحتی کاری بس دشوار است

اگر میخواهند این جمعیت را در عمارات مسکونی ۴ - ۵ طبقه جادهند اشکالات زیر تولید میشود.

۱ - در اثر ازدیاد جمعیت وسعت شهر خیلی ترقی کرده و با وسائط نقلیه معمولی مزاحمت زیادی برای مردم تولید میشود.
۲ - بدلیل بالا لوله کشی و اکو سازی و غیره با برخورد بموانع و اشکالات طبیعی محتاج بمخارج زیاد و کمر شکنی می گردید.

۳ - انتظام و نگهداری شهر یکی از مسائل مشکل و لاینحل میشود.

دیگر آنکه چون این شهر تدریجاً ترقی کرده در بعضی نقاط که محل تجاری و صنعتی بود زمین قیمت زیادی پیدا نموده و صاحبان اراضی را بفکر انداخت که حد اکثر استفاده را از قطعه زمین خود کنند لذا این عوامل دست بهم داده در نتیجه بفکر افتادند که ارتفاع عمارات را از حدود ارتفاع عمارات اروپائی زیادتر گیرند بتدریج این ارتفاع ترقی کرد تا امروزه عمارات افسانه آمیزی باسم آسمان خراش در قلب نیویورک خود نمائی میکنند

۲۲ - والدروف آستوریا - یکی از بزرگترین مهمانخانه های امریکا

اینک محض نمونه پیدایش و ساختمان آسمان خراش الکتریسته استفاده میشود.
والدروف آستوریا هتل که یکی از بزرگترین هتل های امریکا است مالک این زمین کهپانی راه آهن (نیویورک ساترال) شرح میدهد.
بوده و استفاده هوائی آنرا بصاحبان هتل واگذار نموده است این

خطوط راه آهن پررفت و آمد ترین خطوط نیویورک است و البته در موقع ساختمان پایه های فلزی آسمان خراش که بین رشته خطوط راه آهن قرار گرفته نباید وقفه در رفت و آمد قطارها حاصل نماید .

ضمناً در محل این زمین ساترال بزرگی وجود داشت که روشنائی و سایر احتیاجات ۲۶ عمارتی که در اطراف این محل ساخته شده بود مرتفع میکرد این ساترال دارای دوازده دیگ بخار و هشت سیلوی ذغال سنگ بظرفیت هر کدام هزار تن بود واضح است برای ساختمان آسمان خراش باید این موانع را بتدریج مرتفع کرد بدین منظور این ساترال را برداشته و قراردادی با (نیویورک استیم کمپانی) برای تهیه بخار منعقد گردید برای استفاده از این بخار میبایست لوله کشی استاسیون قبلی را تعویض و مرمت نمود .

محل دیگهای بدکی که در سری متری زیر خیابان قرار داشت تبدیل به استاسیونی فرعی گردید که از یک طرف جریان ارسالی ساترال متعلق بکمپانی راه آهن و از طرف دیگر جریان تولیدی ساترال محلی را دریافت دارد .

تمام ماشینها و لوازمات از قبیل تلمبهها - کمپرسورها و ماشینهای مبرد و غیره پیاده شده و در زیر زمین عمارت مجاور کار گذاشته شدند .

بیش از هزار کارگر باین کار گمارده شدند صدها متر لوله آب گرم و سرد که قطراً اغلب آنها ۴۵ سانتیمتر بود برداشته شده و مطابق نقشه جدیدی بکار رفتند .

چهار صد مکانسین مشغول تعویض ۳۰ کیلو متر کابل شدند. دسته های کارگر با چراغهای استیلن و بتون شکنهای با هوای متراکم تمام قطعات شالوده های عمارت قبلی را از بین برده و محل را برای ساختمان حاضر کردند .

آسمان خراش « والدروف استوریا » دارای ۲۱۶ شالوده است که با آهنهای پروفیل ساخته شده وزن آنها بین ۵ - ۱۳ تن است - کلیه این شالوده ها روی صخره از سنگ گنایس که تقریباً جنس زمین تمام شبه جزیره (مانهاتان) از این نوع میباشد گذارده شده است .

پس وقتی قطارهای راه آهن رد میشوند ارتعاشات آنها به شالوده ها منتقل شده و باعث مزاحمت ساکنین آسمان خراش و خسارات استخوان بندی فلزی عمارت میشود لذا بایستی بوسیله این ارتعاشات را محو نمود بدین منظور بالشی در زیر شالوده ها قرار داده اند جنس این بالش بقرار زیر است :

یک طبقه سه میلیمتری ورقه سربی، یک قشر ۱۰ میلیمتری امینانت (پنبه کوهی) متراکم یک ورقه گالوانیز ۱/۴ میلیمتری یک قشر ۱۰ میلیمتری پنبه کوهی متراکم و یک طبقه ۳ میلیمتری ورقه سربی

و بطوریکه گفته شد شالوده ها روی این بالش قرار گرفته اند از لحاظ تئوری وقتی ارتعاشاتی باین بالش وارد میشود این ارتعاشات بنسبت های متفاوتی بین طبقات مختلفه این بالش تقسیم شده و بالاخره همان طوریکه تجربه نشان داده از بین میرود و برای اینکه امینانت بیشتری حاصل کنند اطراف هر شالوده را باندازه ۱۲ سانتیمتر خالی کرده و بایک قشر کاتوچوک پر کرده اند .

سرمایه که برای ساختمان آسمان خراش در نظر گرفته شده قریب ۲۸۰۰۰،۰۰۰ دلار بوده است . تقریباً در زیر زمین آسمان خراش قطعه ای بمساحت ۱۴۰۰ متر مربع را برای هتل اختصاص داده و انشعایی از راه آهن جدا کرده و باین قطعه آورده اند تا قطارهای باری که مخصوص هتل است مستقیماً در این قطعه زمین تخلیه شوند و در ضمن راه شوسه ای برای ورود اتومبیلهای مشتریان هتل در نظر گرفته اند .

وزن استخوان بندی فلزی آسمان خراش ۲۷ هزار تن بود که بوسیله دوازده جرانتال قوی بلند شده و بکار رفته اند .

تیر مشبکی که در سالون رقص است و تمام وزن این سالن را که ۴۱ × ۳۷ متر است تحمل میکند ۹/۱۵ متر ارتفاع داشته و طول آن ۲۷ متر است و وزن آن ۳۱۲ تن و باریکه تحمل میکنند ۴۵۰۰ تن است :

ارتفاع عمارت ۱۹۲ متر دارای ۴۷ طبقه و ۸۱۰۰ متر مربع مساحت ساختمانی و ۲۲۰۰ اطاق است این عمارت را از چهار لحاظ مطالعه کرده اند .

- ۱ - تهیه محلهای شیک و مناسب برای مشتریان .
- ۲ - تهیه ۳۰۰ آپارتمان چند اطاقه برای اجاره
- ۳ - تهیه سالونهای عمومی از قبیل سالنهای شب نشینی نمایشات کنگره و غیره .
- ۴ - تهیه سالونهای از نوع سوم برای رقص - غذاخوری کلوپ و امثالهم در دو برجیکه سراز عمارت در آورده آپارتمانهای برای اجاره ساخته اند .

مبله کردن عمارت و تزئینات داخلی

برای اینکه آسمان خراش والدروف استوریا از هر لحاظ جالب توجه و مدرن باشد برای تزئین آن از سلیقه قرن هجدهم و مدرن اروپائی و آمریکائی استفاده کرده و این دوسلیقه را طوری مخلوط کرده اند که جلب توجه ساکنین عمارت را بنمایند مثلاً برای رنگ آمیزی دیوارهای اطاقها صنعتگر معروف فرانسوی (لوی ریکال) را دعوت نموده و او با استادی و سبک نسوینی دیوار اطاقها را نقاشی کرده است مثلاً دیوار سالون بزرگ غذا خوری را تابلوهای (ژوزه مار بایسیرت) نقاش معروف اسپانیولی زینت مینماید .

کف سالون بزرگ عمارت را قالی معروفیکه نقشه آن از لوی ریکال و موسوم به (چرخ زندگی) است و طولش بانزده متر است مفروش مینماید تقسیم بندی اطاقها طوری تنظیم شده که

اشخاصیکه در آپارتمانها زندگی میکنند بدون عبور از نقاط پسر جمعیت میتوانند به مسکن خود بروند .

جدارهای عمارت با مصالحی ساخته شده که صوت از آن ها عبور نمیکند رادیو و تلویزیون و سینماهای ناطق در هتل موجود است و میتوان هر آن به سخنرانی های عمومی و کنسرت هاییکه در خارج و یا داخل عمارت برپا است گوش داد در هر اطاق دو تلفن یکی ثابت و دیگری متحرک موجود است .

دفتر پست و تلگراف و آرایشگاه در آسمان خراش یافت میشود .

در اطاقهای اصلی ساعت های الکتریکی که با ساعت دیده گاه دریائی هم زمان شده دیده میشود .

کانالیزاسیون :

کابل ها و لوله ها در داخل مجراهایی که از هر طبقه در پیچ آنها باز میشود قرار دارند در بعضی قسمت های عمارت این در پیچ ها در سقفها و یا سقفهای کاذب تعبیه شده و طوری این قسمت ها را تعبیه کرده اند که تقاطع چند رشته مجرا با آسانی ممکن شود یکی از این گالریهای $2/4$ متر ارتفاع دارد و کارگر با آسانی در آن میتواند بکار مشغول شود در کف اطاقها نیز در پیچ هایست که باین گالریها راه دارد .

گرمایش

در این آسمان خراش باید این نکته را در نظر گرفت که بعضی قسمت ها مثل سالن رقص سینما و غیره احتیاج بگرمایش و یا خنک کردن متناسب دارد ولی اطاقهای نشیمن و غیره باین اندازه احتیاج به تجدید هوا ندارد و بعضی جاها اصولا فاقد جمعیت و احتیاجی بگرمایش نیست پس این نظریه را در گرمایش آسمان خراش باید منظور کرد .

رادیاتورهای این آسمان خراش از مارپیچ مسی تشکیل شده که بطور افقی قرار گرفته باین مارپیچ دودکشهای ازورقه

مسی نازک آویزان است که بالا و پائین آن باز میباشد وقتی بخار آب در مارپیچ وارد میشود این استوانه ها یادودکشها فوراً گرم شده و حرارتی با سرعت نسبتاً زیاد از خود پس میدهد هوای سرد اطلاق از این رادیاتورها عبور کرده و باین جدارهای گرم تماس می یابد تقریباً $0/95$ گرمابوسیله وزش و $0/5$ بوسیله تشعشع باطابق داده میشود .

آسانسورها

مراجعه آسانسور سه نوعند یا موقتی یا دائم در عمارت سکنی دارند یا برای سالنهای رقص و غیره آمده اند .

در این عمارت ۳۱ - آسانسور موجود است اشخاصیکه موقتاً در این عمارت رفت و آمد میکنند بوسیله ۹ آسانسور تا طبقه ۲۷ میروند به آپارتمان های واقع در دو برج بالائی آسمان خراش ۴ - آسانسور مخصوص رفت و آمد میکند سرعت این آسانسورها ۲۱۰ متر در دقیقه است .

این آسانسورها تا طبقه ۲۷ بدون مکث رفته و از آن بیعد آپارتمانهای مسکونی واقع شده است

بسالونهای رقص و غذا خوری و غیره آسانسورهای سریع و بزرگی رفت و آمد میکنند و این قسمت ها سه آسانسور بظرفیت هر کدام ۴۰ نفر دارد این آسانسورها بچندین گذر راه دارد که اشخاص خارجی زیاد معطل نشوند این آسانسورها ۲۷۰۰ کیلو میتوانند حمل کنند برای راه سرویس ۱۴ . آسانسور در نظر گرفته شده که ظرفیت آنها زیاد و بزرگتریشان ۴ تن بار حمل میکنند و برای اشیاء سنگینی که در نمایشگاههای عمارت برپا میشود در نظر گرفته شده يك آسانسور که اندازه اطاقش $5/5 \times 1/8$ متر است . مستقیماً از زیر زمین حرکت میکند و مخصوص حمل و نقل بارهایی است که از راه آهن میرسد .

از مجلات خارجی

مهندس ملک ایرج غفاری

خانه های

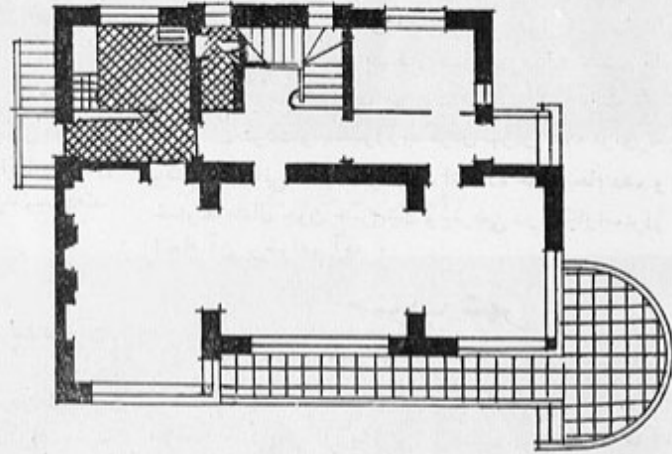
مسکونی

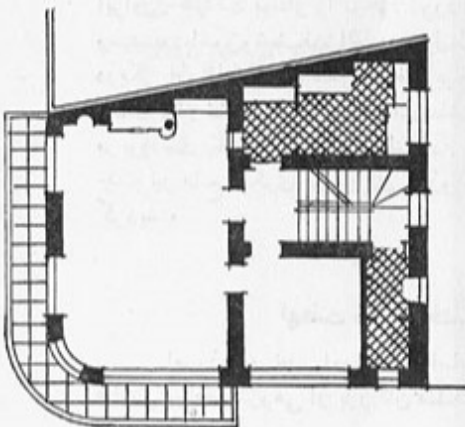
۲۳ - منظره نمای خارجی يك خانه مسكونی در خیابان ویلا

و منطقی حل نشده است - ما در این مجله بطور مشروح این موضوع را مورد بحث قرار داده و طرح خانه های خوب را نیز برای نمونه منعکس خواهیم نمود اینک در این صفحه نما و طرح دو ساختمان مسکونی که بوسیله آقای آرشیتکت علی صادق تنظیم و انجام شده است نشانی داده میشود از خوانندگان بصیر و مطلع و از همکاران عزیز تمنا دارم که مطالب و نظریات مفید خود را در این مورد برای درج به مجله آرشیتکت ارسال فرمایند

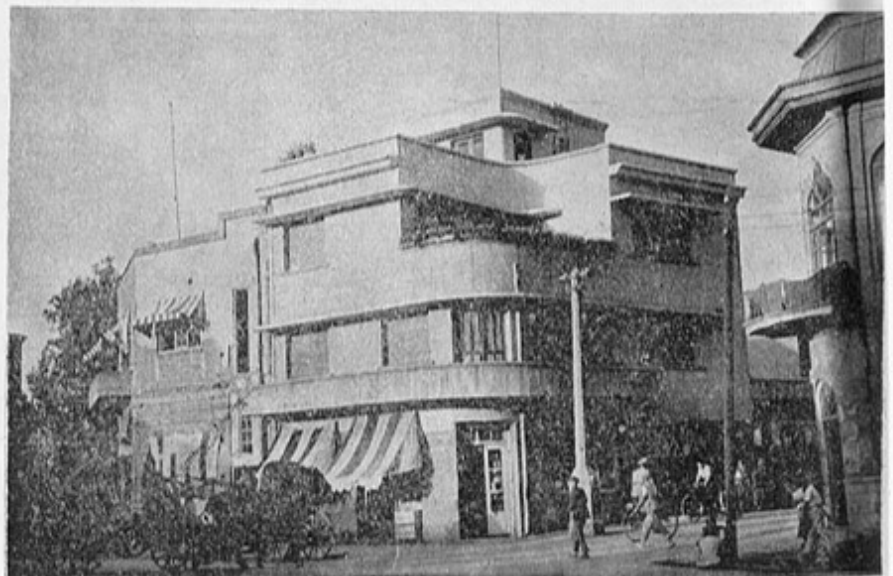
م ۰ ۱

۲۴ - طرح خانه مسکونی - کلیشه (شماره ۲۳) بالا

۲۶ - طرح آپارتمان کلیشه (شماره ۲۵) دست راست کلیشه (۹) این مجله مربوط به همین ساختمان است

۲۵ - منظره نمای خارجی ساختمان واقع در خیابان سعدی

تقی بخار
را گرم
ای سرد
تماس
باطاق
عمارت
اصیکه
ور تا
آسمان
ایف
از آن
سرریع
ظرفیت
د که
کیلو
نظس
حمل
بیشود
۵/۵
عمل و
ری

پیدایش فکر تهیه ساختمان خانه های دسته جمعی ارزان بهادر ایران

و دقیق تری شروع بکار خواهم نمود و نهضتی برای ساختمان های کوچک و زیبا و سامان دادن بوضع آسایشگاهان کارمندان صالح و پاکدامن دولت که چرخ مملکت را میگردانند برپا خواهم نمود تا هم به بی خانمانی این دسته خاتمه داده شود و هم عده بیشتری بیکار بکار گمارده شوند .

ساختمان خانه های مسکونی بکسب مهم از برنامه دولت هائیکه در این جنگ فاتح شده اند تشکیل میدهد مادر ایران نیز باید به آنها تاسی نموده و بر عمران و آبادی کشور خود بیافزایم چون در اینکار نمیتوان فقط با انتظار مساعدت دولت نشست مادر نظر داریم علی رغم اشکالات موجود این عمل لازم را نه تنها برای کارمندان دولت و بنظور زیبا کردن تهران بلکه برای تغییر دادن وضع ساختمانی مملکت و جهت استفاده عموم انجام دهم و بیاری خداوند متعال چون حسن نیت و بیفرضی در اینکار است از عهده انجام آن برخواهم آمد .

جنوب شهر

خوب است باهم بجنوب شهر برویم و بچشم خود به بینیم که سزاوار نیست شهر بزرگی مانند تهران که بواسطه مقام و موقعیت خود یکی از زیباترین و پرجمعیت ترین پایتختهای آسیاست در یک قسمت آن هنوز خانه های کاهگلی ولانه های زمینی وجود داشته باشد و مردمیکه در عمران و زنده نگه داشتن مملکت سهیم هستند در سوراخهایی شبیه آشیانه جانوران و درندگان زندگی کنند . . .

در مقالات آینده که از نظر خوانندگان گرامی خواهد گذشت مادر این باب و کوی یوسف آباد و محلات دیگر مانند نازی آباد و عباس آباد و چگونگی ساختمان آنها بحث خواهم نمود و برنامه سه ساله اول خودمان را برای استحضار عامه خواهم نگاشت ما میل داریم که برای سعادت و نیکیبختی خودمان و دوستان مان بیکدیگر کمک نماییم با ایجاد محلات جدید و خانه های متناسب با اصول بهداشت روح شوق و شمع و نشاط بزرگی در هم میهنان عزیز ایجاد و پرورش دهیم چه اس اساس همه گونه اصلاح اجتماعی نزد ملل مترقی خانه است و بس .

برای پیروی از نظریات و فکر نوع پرور « لوشور » وزیر کار فرانسه که با او در ژنو آشنائی پیدا نمودم از سال ۱۳۱۵ پس از مراجعت از فرنک نگارنده نیز برنامه ساختمانیهای دسته جمعی ارزان و ایجاد محلات نوین در تهران و شهرستان هارا تنظیم نمودم . مرحوم علی اکبر داور که با این فکر در پاریس آشنا گردید و عده همه گونه مساعدت را داد این وزیر با تدبیر که شور کارهای بزرگ در سرداشت کمر همت بکار بسته و شرکت ساختمان دولتی را بدین منظور با سرمایه معتابویی تشکیل نمود متأسفانه دستهای ناپاک و غرض آلود مانع اجرای این برنامه عظیم عمران و آبادی گردید و دیری نگذشت که این بنگاه دولتی به نتیجه نرسیده و منحل گردید نگارنده ناظر مرک این مؤسسه مفید بودم و بسیار تأسف خوردم چگونه در کشور ایران اغراض شخصی و نظریات خصوصی مانع انجام عملیات مفید و سودمند میگردد . . .

شرکت بهساز

از آنجائیکه کمتر از بنگاه هائیکه دست دولت در آن است انتظار موفقیت کامل و آئی میتوان داشت بنگاه ساختمان چنانکه دیدیم کاری از پیش نبرده و با حیف و میل کردن ملیونها ریال که بمصرف میز و صندوق و اتومبیل و حقوقهای گزاف رسید از بین رفت - بنا بر این نگارنده در سال ۱۳۱۷ با مساعدت فکری و مادی عده از رجال نامی و پاکدامن کشور و گروهی از مهندسين ايران شرکت بهساز را بوجود آوردم وقت شروع بکار فرا رسیده بود با شوق و شمع فوق العاده مشغول طرح برنامه محله کوچکی در یکی از نقاط تهران شدم متأسفانه برخلاف اساسنامه شرکت و تحت تأثیر نظریات خصوصی بجای ساختن محلات جدید شرکت مزبور دست بکار ساختمانیهای دولتی زد . و از طرف دیگر پیشامد جنگ نیز مانع دیگری در اجرای آرزو های دیرین این جانب گردید .

خانه

نهضت ملی ساختمان

امروزه در تعقیب این منظور اساسی خود تحت توجهات عالی و موافقت گروهی از بزرگان مملکت و با برنامه جامع تر

تزئینات

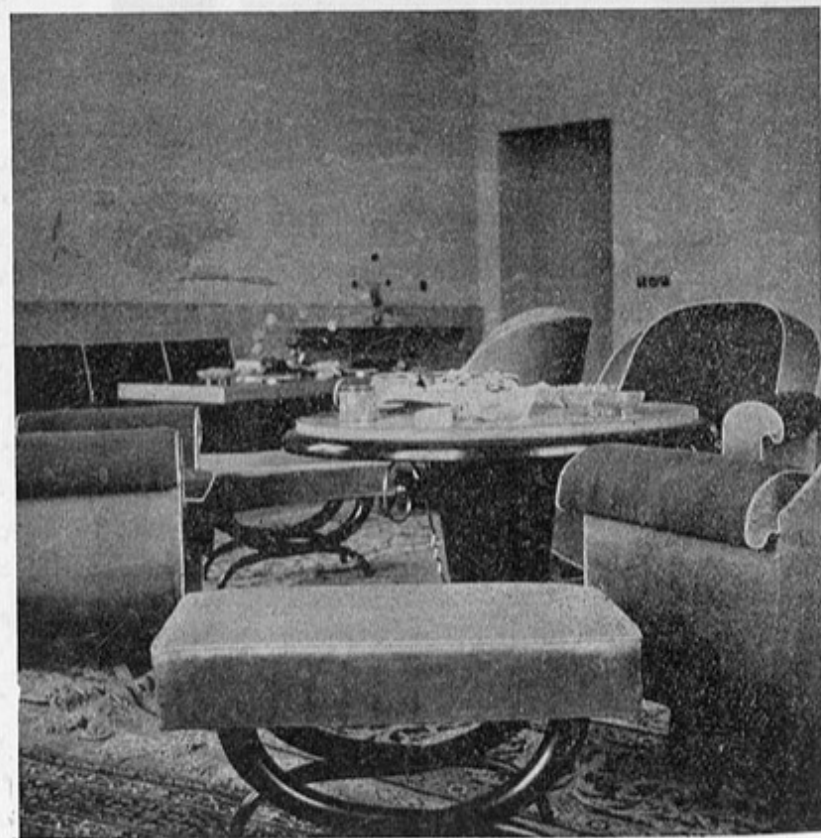
داخلی

در تزئینات داخلی خانه ها نیز مانند سایر مسائل زندگی اجتماعی تحولات نسبتاً محسوسی پدیدار گردیده است دیگر تزئینات و گچ بری ها و قاب سازی های مشکل و در هم قدیم امروزه معمول نیست - زیبایی تزئینات بیشتر در منطق و سادگی جستجوی می شود - دو عکس مقابل تزئینات داخلی یکی از منازل تهران را نشان می دهد که بوسیله آقای آرشیتکت بوداغان طرح و انجام شده است ما در شماره های آینده در این مورد بیشتر بحث خواهیم نمود

م . ا

۲۷- تهران - منزل قشقائی

۲۸- تهران - منزل قشقائی

تاریخچه دانشکده هنرهای زیبا

بهزاد درفن معماری و آقایان مهندس سباهی - دکتر بهرامی - دکتر رحیمی - دکتر بارساجچه دروس نظری - و آقای حسین طاهر زاده جهت نقاشی وساعت کار این مدرسه چهار ساعت قبل از ظهر چهار ساعت بعد از ظهر بود - و بعداً تعداد ۱۰ نفر دانشجوی دیگر بنا بتصمیم اداره تعلیمات وزارت پیشه و هنر بدانشجویان اضافه گردید که بتدریج تا آخر سال تحصیلی قریب ده نفر از کلیه دانشجویان بواسطه برنامه سنگین و مشکل ویا بعلل دیگر بسایر دانشکده ها منتقل گردیدند و باین ترتیب سال اول بیابان رسیده و سال دوم قسمت معماری در هنر سر ابعالی بریاست آقاسی ذکاء الدوله غفاری در سال تحصیلی ۱۸ - ۱۹ شروع بکار نمود و تعداد ۲۰ نفر دانشجو در سال دوم و ۴۵ نفر در سال اول بتحصیل اشتغال داشتند .

اساسنامه این مدرسه که تاکنون بنام مدرسه عالی معماری نامیده شده بود در این سال از شورای عالی فرهنگ گذشت که در مجله آموزش و پرورش اردیبهشت سال ۱۹ طبع رسید . مدت تحصیل در این دانشکده چهار سال و ارزش تحصیلی آن برابر فوق لیسانس شناخته شد و آقایان استادان و معلمین این دوره عبارت بوده اند از آقایان مهندس : علی صادق - منوچهر خرسند - ایرج مشیری در قسمت معماری و در قسمت دروس نظری آقایان مهندس عظیمی - مهندس وزیری - مهندس سباهی - دکتر بهرامی - دکتر غفاری و در قسمت معماری آقای حسین طاهر زاده بهزاد این جا است که نگارنده از خوانندگان گرامی اجازه میخواهم از طرف رفقای همکار خود برسبیل قدر دانی تذکره کنم که تمام معلوماتی که در این مدت دو سال تحصیل عالی در رشته معماری آموخته و بدست آوردیم در فن معماری مرهون زحمات آقایان استادان . آرشیتکت فروغی - آرشیتکت صادق آرشیتکت رلانددو برول آرشیتکت منوچهر خرسند - آرشیتکت مشیری بوده و در دروس نظری از زحمات آقایان مهندس سباهی مهندس عظیمی - مهندس وزیری و دکتر بهرامی شاکر و سپاسگزاریم باری بدین ترتیب دوره سالهای تحصیلی باموقفیت و رضایت آقایان استادان و اولیای امور بیابان رسید و در تابستان سال تحصیلی ۱۹ - ۲۰ (پایان سال دوم تأسیس مدرسه عالی معماری) بنا بتصمیم دو وزارتخانه فرهنگ و پیشه و هنر مدرسه نامبرده بنام دانشکده هنرهای زیبا جزء دانشکاه گردید و کلیه دانشجویان قدیمی بدانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران منتقل گشتند . و از این بعد تحصیل و طرز آموزش در فن معماری بیا بر حلقه نوینی مینهد که در شماره آینده از نظر خوانندگان گرامی خواهد گذشت .

آرشیتکت غلامرضا خواجوی

حقیقتاً باعث تاسف بود که ملکیتی مانند ایران که سالیان دراز بفرهنگ جهانی خدمات شایانی نموده و آثار معماریش بعد از ۲۵۰۰ سال هنوز مایه افتخار افراد آن میباشد برای پیشرفت فن معماری فاقد دانشکده مخصوص این رشته باشد .

ذوق و استعدادی که طبیعت در نهاد افراد آن بودیت نهاده خاموش و در حالت رکود باقی مانده و زحماتی را که جوانان ممکن است در تحصیل و آموختن این علم تحمل نموده و بالتبلیجه خدماتی شایان بیهمت و بلکه بجایه بشری بنمایند در اثر فقدان وسائل آموزش میسر نباشد .

خوشبختانه بر اثر مسافرتی که عده از جوانان تحصیل کرده ولایت این کشور بخارج ایران نموده و در آموزشگاههای بزرگ فن معماری با ذوق و علاقه ای مشغول فراگرفتن این فن گردیدند و در مراجعت بایران علاوه بر اینکه هدایائی از معلومات خویش به کشور و میهن عزیز خود تقدیم داشتند علاقه و جدیت آنانرا بر آن واداشت که بتاسیس دانشکده ای مبادرت نمایند که هنرهای زیبا (معماری - نقاشی - حجاری) بطرز جدید در آن دانشکده مورد مطالعه قرار گیرد . بالتبلیجه آقایان مهندس محسن فروغی دیپلمه مدرسه عالی هنرهای زیبا شعبه معماری (از پاریس) آقای ابوالحسن صدیقی مجسمه ساز معروف - و آقای مهندس رولاند دو برول دیپلمه مدرسه عالی هنرهای زیبا شعبه معماری (از پاریس) . مدتی وقت خویش را جهت مطالعه و تهیه برنامه ای برای تأسیس مدرسه عالی معماری متناسب با محیط ایران صرف نمودند تا اینکه در اول مهر ماه ۱۳۱۷ مدرسه ای بنام مدرسه عالی معماری در وزارت پیشه و هنر محل مدرسه عالی مرحوم کمال الملک بریاست آقای ابوالحسن صدیقی تأسیس گردید .

شرایط ورود به مدرسه عالی نامبرده دارا بودن گواهی نامه دوره کامل متوسطه شعبه علمی و دوره تحصیلات آن چهار سال تعیین گردید ولی بواسطه علاقه سرشاری که در ایرانیان بفن نامبرده موجود است عده ای زیاده از حد مورد احتیاج داوطلب گردیدند بنا بر این تعداد ۲۰ نفر از کلیه داوطلبان با شرایط فوق بطور مسابقه از ریاضیات و تاریخ و طراحی انتخاب و در روز یکشنبه اول آبانماه باعلاقه مفرطی شروع بکار نمودند ولی بنا بمقتضیات در روز یکشنبه (۸) آبانماه ۱۳۱۷ مدرسه نامبرده با نطق آقای دکتر احیاء السلطنه شیخ جزء هنرستان عالی هنرهای زیبای باستان گردید . و از روز دهم آبانماه ۱۳۱۷ در محل هنرستان نامبرده مدرسه عالی معماری بانطق افتتاحیه آقای دکتر سیدعلی نصر (در خصوص معماری ایران و تشویق دانشجویان) شروع بکار نمود .

آقایان استادان عبارت بودند از :
آقایان مهندس محسن فروغی - رلانددو برول طاهرزاده

آرشیستگت های ما را

بشناسید

ما در ضمن هر شماره یوگرافی یکی از آرشیستگت های ایرانی را درج نموده
و معرفی خواهیم کرد

آرشیستگت وارتان

۳۲ - آرشیستگت وارتان

اسفند را برده و مشغول شد (گزاره های شماره ۶ و ۷ این شماره
ملاحظه شود) ضمناً عمارت کلوپ افسران وزارت جنگ را که از
طرف آرشیستگت اولی (کور کیان) ترک شده بود باتمام رسانند
خلال این عملیات مهمانخانه بزرگ در بند را طرح ریزی نمود ولی در اثر
کمی وقت مقدر نبود که ساختمان بنای اخیر الذکر را شخصا

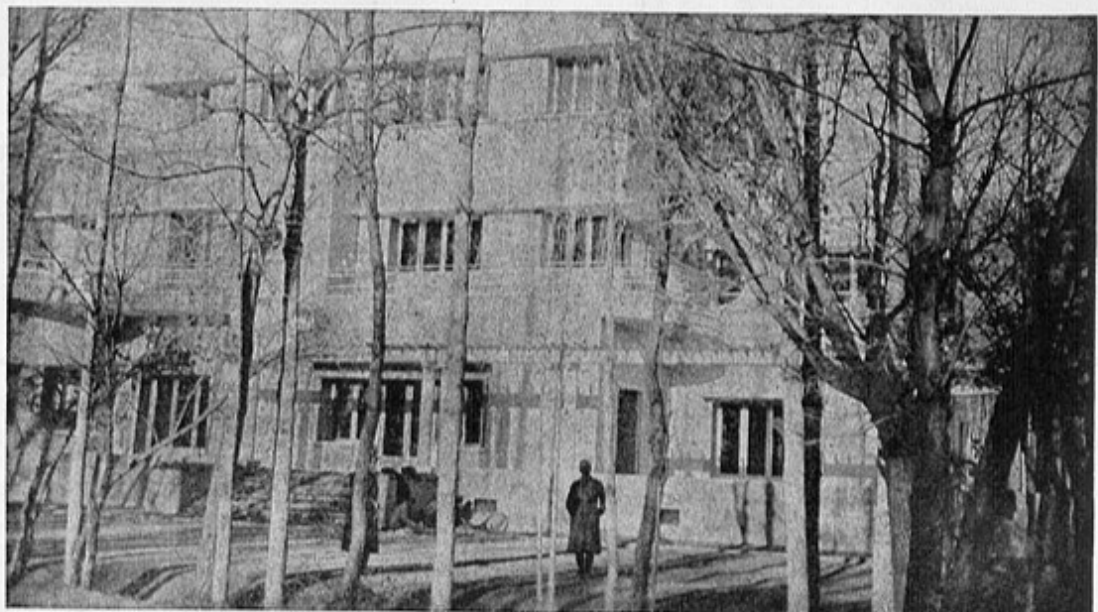
آرشیستگت وارتان تحصیلات ابتدائی را در شهر تبریز که
مولد او میباشد انجام داد و از اوان کودکی استعداد ذاتی به
صنعت از وی هویدا بود نقشه و نمونه کارهای زیبایی را که مادرش
روی پارچه در می آورد بدست او ترسیم و انجام میشد تصمیم راسخ
این کودک بی بضاعت این بود که بهر نحوی است خود را با اروپا
رسانده و میدان بزرگتری برای توسعه و ترقی قریحه و ذوق خود
پیدا کند لذا باجدیت خستگی ناپذیری مشغول کار شد تا وسائل
مادی مسافرت و تحصیل را بدست بیاورد ابتدا بعنوان طراح وارد
کارخانه قالی بافی آلمانیها در تبریز گردیده و پس از آن مدتی
در تهران مشغول تدریس شد تا آنکه روزی از مدرسه مخصوص
معماری پاریس سر در آورد و ضمناً دروس مدرسه شهر سازی
پاریس را تعقیب میکرد .

بد بختانه تحصیل مخارج دارد و دانشجوی فقیرمان قادر
بپرداخت هزینه مدرسه نبود لیکن نظر به پشتکار و استعداد ذاتی
او اولیاءمدرسه قبول کردند که استثنائاً بوارتان اجازه داده شود
تحصیلات خود را ادامه داده و مخارج مدرسه را پس از پایان
تحصیل و شروع بکار بپردازد باین ترتیب دانشجوی مسا مدرسه
مخصوص معماری پاریس را ختم ابتدا باعده ای از همکاران خود
مشغول و بلافاصله در عملیات ترمیم خرابیهای جنگ در اطراف پاریس
بکار گمارده شد و اقبال وی یاری کرد که مدتی زیر دست آرشیستگت
(سواژ) مشهور خدمت نموده بالاخره وارتان دفتر کار خود را در پاریس
افتتاح و بحساب خود و دیگران کار را ادامه داد ضمناً وارتان از کار
های اجتماعی نیز غافل نبود و بطور مسوئری در تشکیل انجمن
ایرانیان مقیم فرانسه شرکت جسته و باتفاق آقایان دکتر امینی و
دکتر نصر و دکتر سمعی و مقدم و کتابچی و شیبانی و غیره یکی
از اعضاء برجسته و فعال انجمن بشمار میرفت و تا سال ۱۹۳۵
که تاریخ مراجعت بایران است دبیری انجمن بامشارالیه بود پس
از ورود بتهران وارتان مسابقه ساختمان یتیم خانه خیابان سوم

نظارت نمایندگان محول به آرشیستک دیگری شده بود از این جهت است که در آن عمارت مشخصات و کیفیات برجسته مخصوص سبک وارتان دیده نیشود و نیز ساختمان قصر ییلاقی اعلیحضرت شاه در در بند که منظره اصلی آن در کایشه شماره (۱) این شماره منعکس است از آثار وارتان بوده و جرئت و شهامت فنی که در اشکوب سازی آن بکار رفته از این حیث که اشکوبها تکیه گاه مستقیم ندارد مایه تحسین عده از آرشیستک های خارجی است بعداً بعنوان آرشیستک مخصوص دربار عمارات ییلاقی که در آن موقع بنا میشد بدست وارتان و با همکاری ذیقیمت آقنایان آرشیستک اژدری و آرشیستک خورسند انجام گرفته است متأسفانه آرشیستکها در طراحها و عملیات خود تحت تاثیر دخالت مستقیم واقع بوده و در استنباط های علمی و اسلوب برجسته مخصوص بخودشان آزاد نبودند.

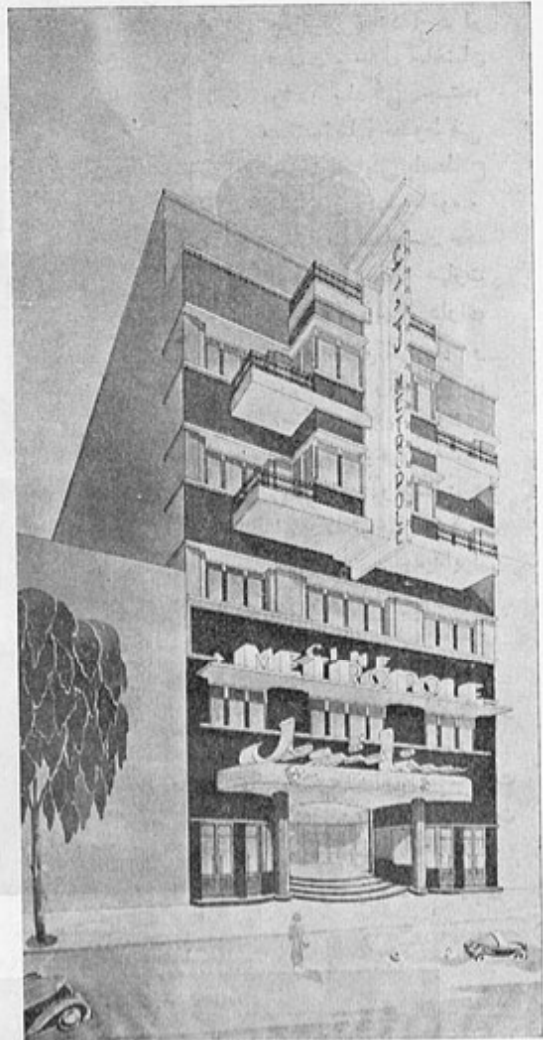
آرشیستک وارتان تقریباً در تمام مسابقه های بزرگ شرکت نموده و همیشه در صفوف اول قرار گرفته است از نظر سبک و مکتب معماری وارتان (مودرنیست) یا طرفدار تجدد است او عظمت و جلال ساختمان را در سادگی جستجو میکند ابعاد و خطوط فنی ساختمانهایش با اصطلاح نشان دار و واجد قوه و صفات مشخصه است حجم و مجموع بدنه عمارت همیشه موزون و دارای هم آهنگی از سایه و روشنی و رنگ آمیزی استفاده قابل توجهی میشود و میتوان گفت وی یکی از آرشیستکها است که ترجمان و مظهر ذوق و صنعت جدید ایران بود و بوجه احسن غریزه و قریحه اجتماعی معاصر را ثابت میدارد وارتان بعضی از اساس ساختمان جدید و تزیینات عصر حاضر را با معماری ایرانی آمیخته است که نکات برجسته آن عبارت است از سلطه و غلبه خطوط و ابعاد مستقیم و

۳۳ و ۳۴ - قصر هایونی در سهد آاد - نمای اصلی این بنا در کایشه شماره یک منعکس است

خطوط دیگر و مخصوصاً خطوط افقی مقام خاصی در معماری او دارد
 مشخصات تغییرات جدیدی که او از آن یکی از پیشقدمان آن میباشد
 بقرار زیر است •

- ۴ - پله کان معلق
- ۵ - لبه های سیمانی بالای پنجره ها
- ۶ - دور ساده سقف که در بین معمار های تهران بنام چفته وارد
 معروف شده است
- ۷ - استفاده از تخته پلاکه برای درها

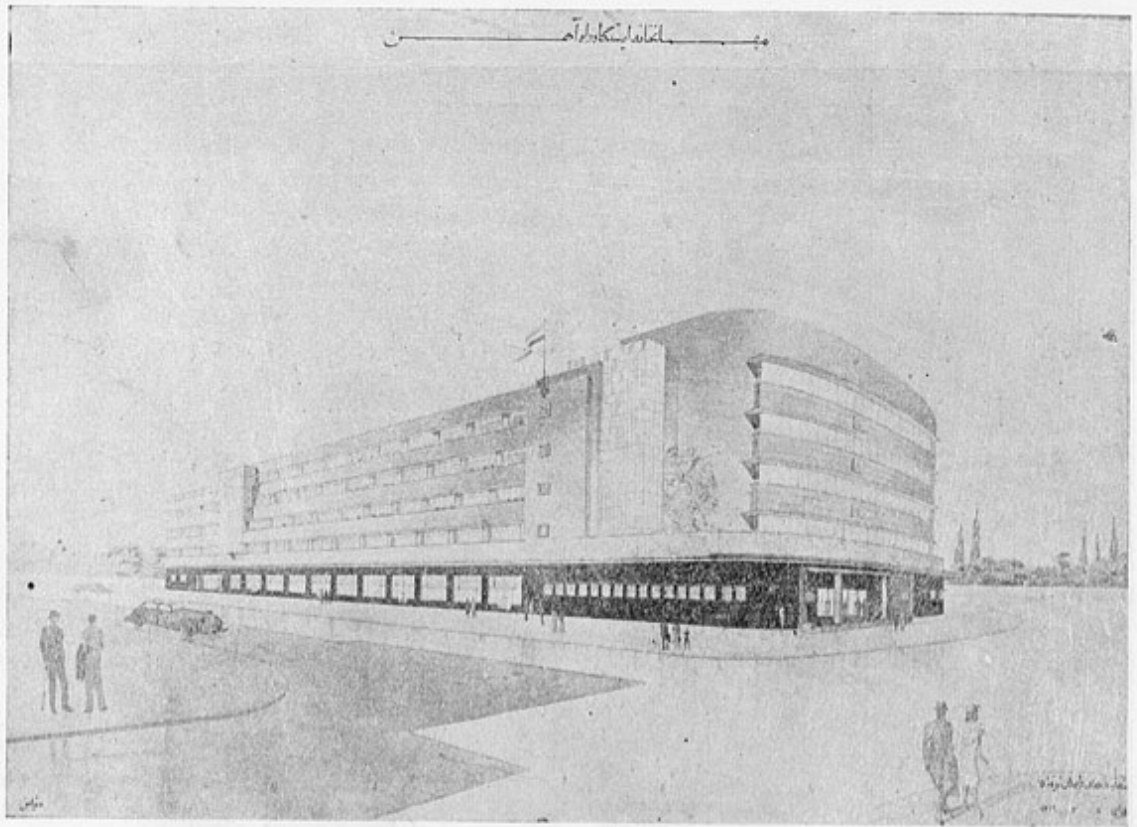
۳۵ - نقشه نمای سینمای متروپول لاله زار

- ۱ - پنجره های افقی و گوشه
- ۲ - پنجره بلند قفسه پله ها
- ۳ - نما و پیش آمدگی و دو کار سازی های سیمانی آمیخته
 بارنکهای مختلف

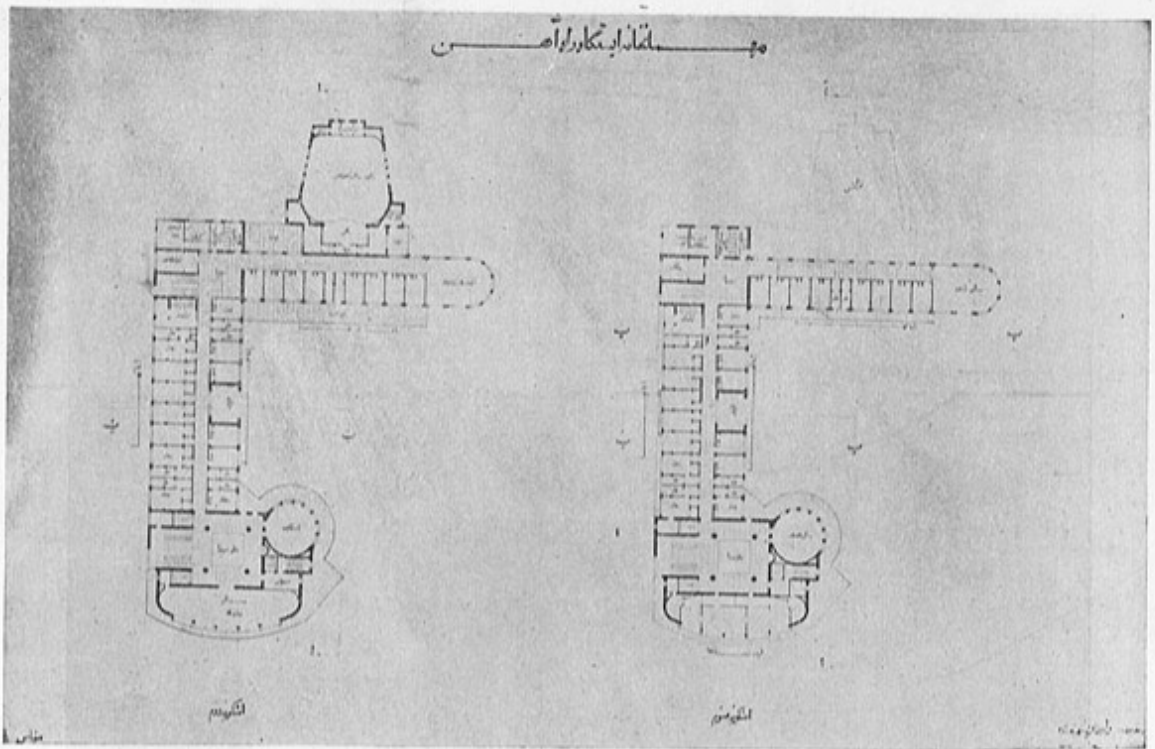

۳۶ - نقشه نمای سینمای دیانا خیابان شاهرخا

معماری ایستگاه راه آهن

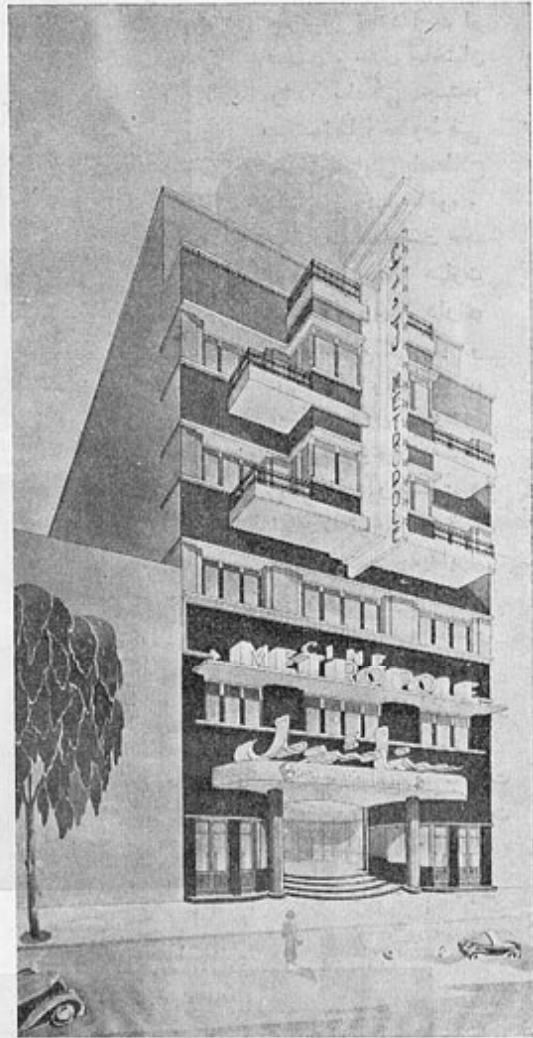
معماری ایستگاه راه آهن

۳۷ و ۳۸ طرح های مهمانخانه ایستگاه راه آهن

خطوط دیگر و مخصوصاً خطوط افقی مقام خاصی در معماری او دارد
 مشخصات تغییرات جدیدی که وارثان یکی از پیشقدمان آن میباشد
 بقرار زیر است •

- ۴ - پله کان معلق
- ۵ - لبه های سیمانی بالای پنجره ها
- ۶ - دور ساده سقف که در بین معمار های تهران بنام چفته وارث معروف شده است
- ۷ - استفاده از تخته پلاکه برای درها

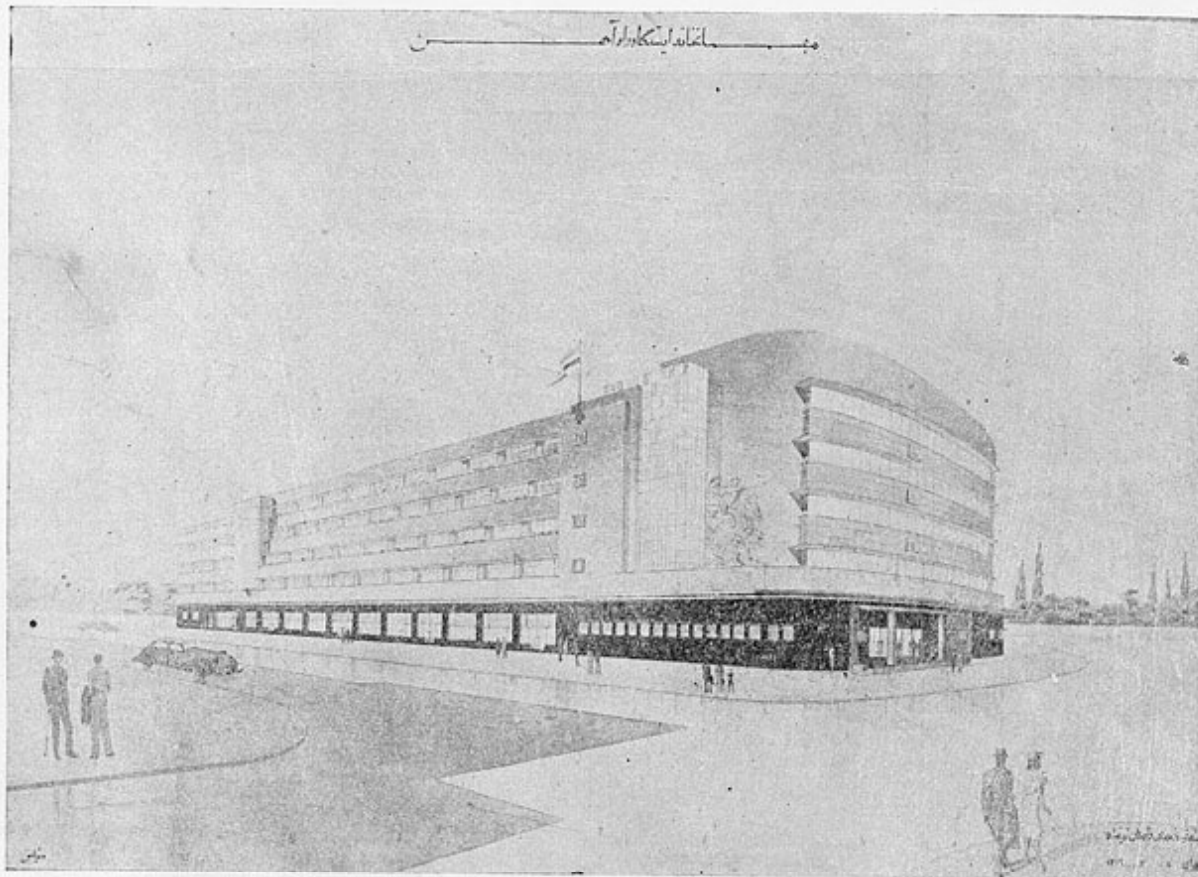
۳۵ - نقشه نمای سینمای متروپول لاله زار

- ۱ - پنجره های افقی و گوشه
- ۲ - پنجره بلند قفسه پله ها
- ۳ - نما و پیش آمدگی و روکار سازی های سیمانی آمیخته
 بارنگهای مختلف

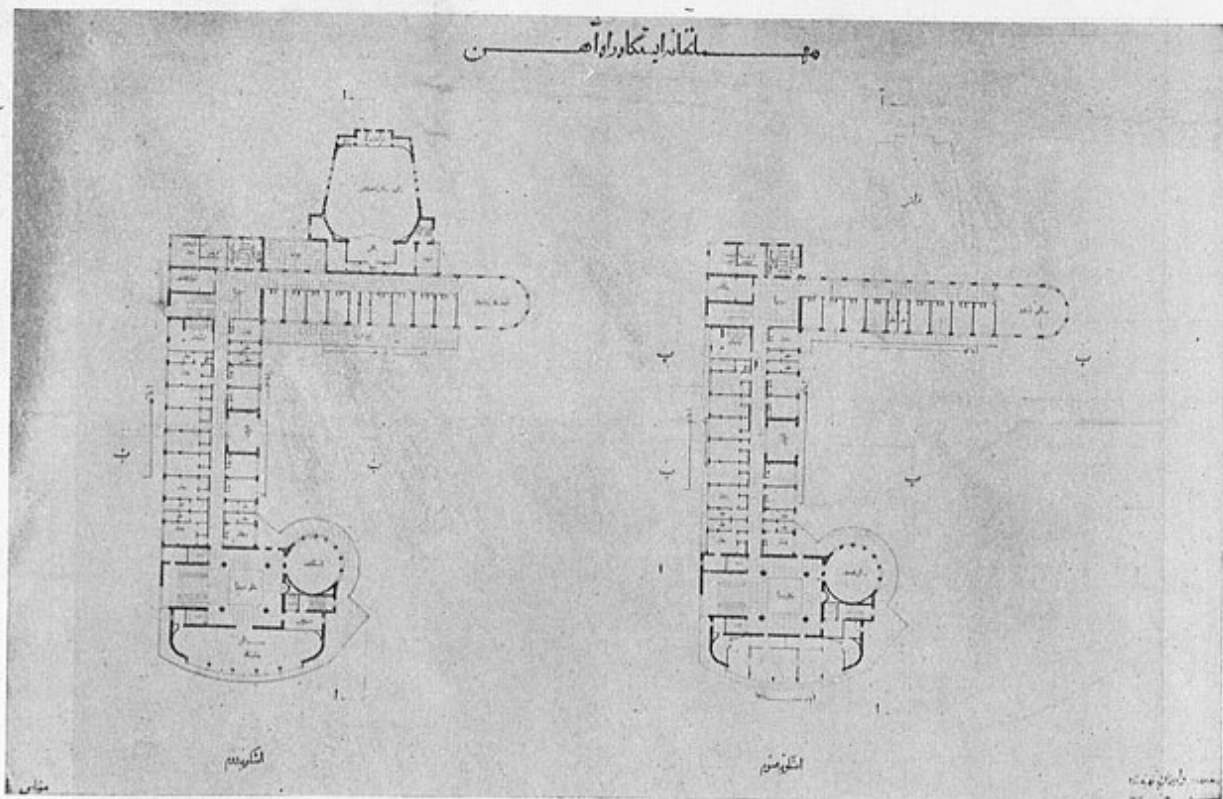

۳۶ - نقشه نمای سینمای دیانا خیابان شاهرضا

مهمانخانه ایستگاه راه آهن

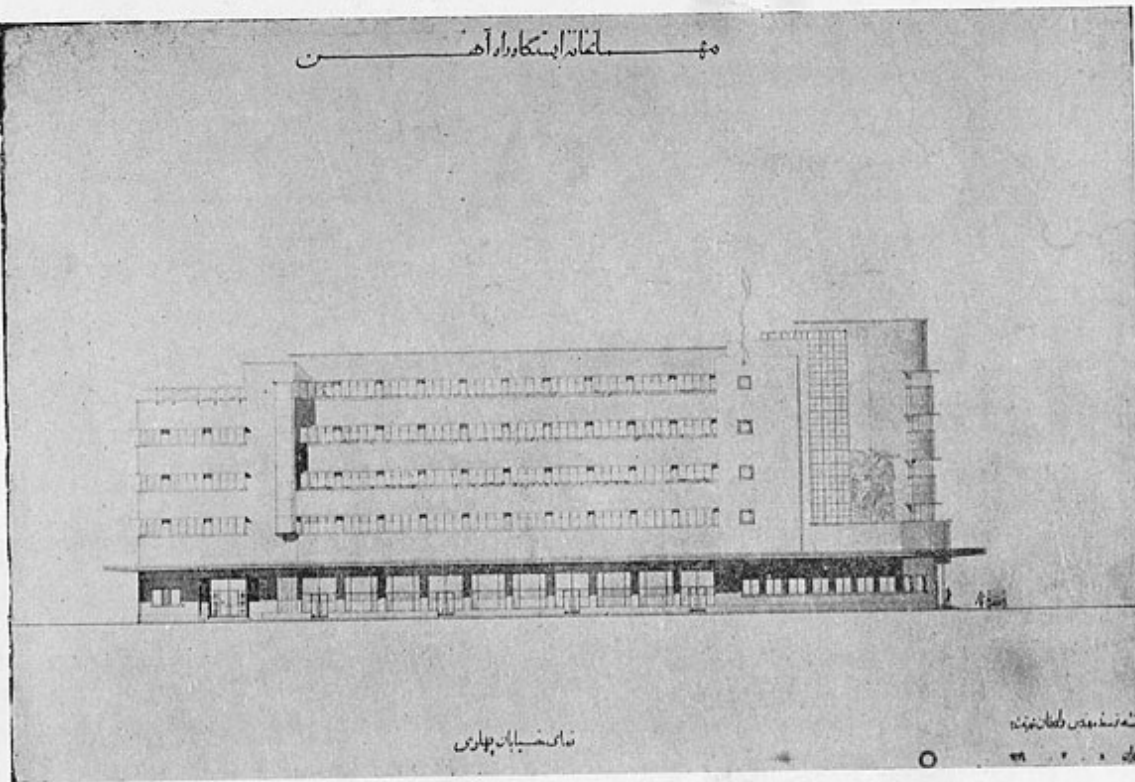

مهمانخانه ایستگاه راه آهن

۳۷ و ۳۸ طرح های مهمانخانه ایستگاه راه آهن

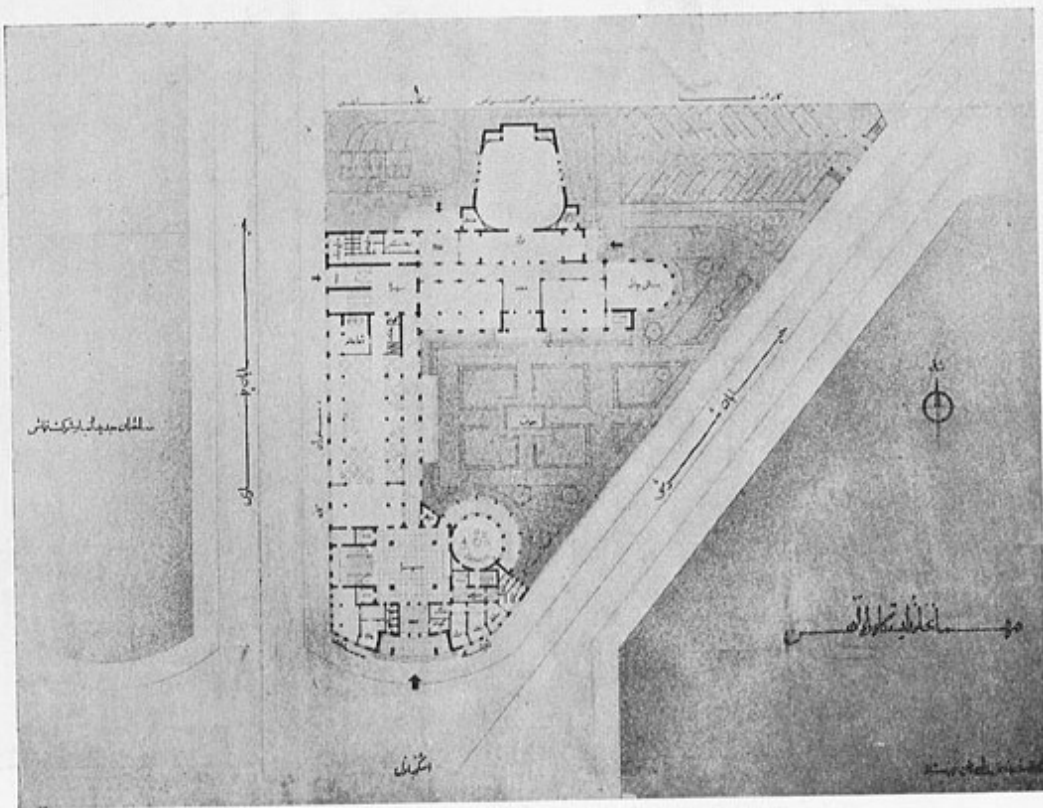
موسسه عالی مهندسی راه آهن

نمای خیابان پلری

شماره سند زمین قطعه ۱۰۰

نقشه ۳۹

ساحل سید علی ایلیا

بازار

بازار

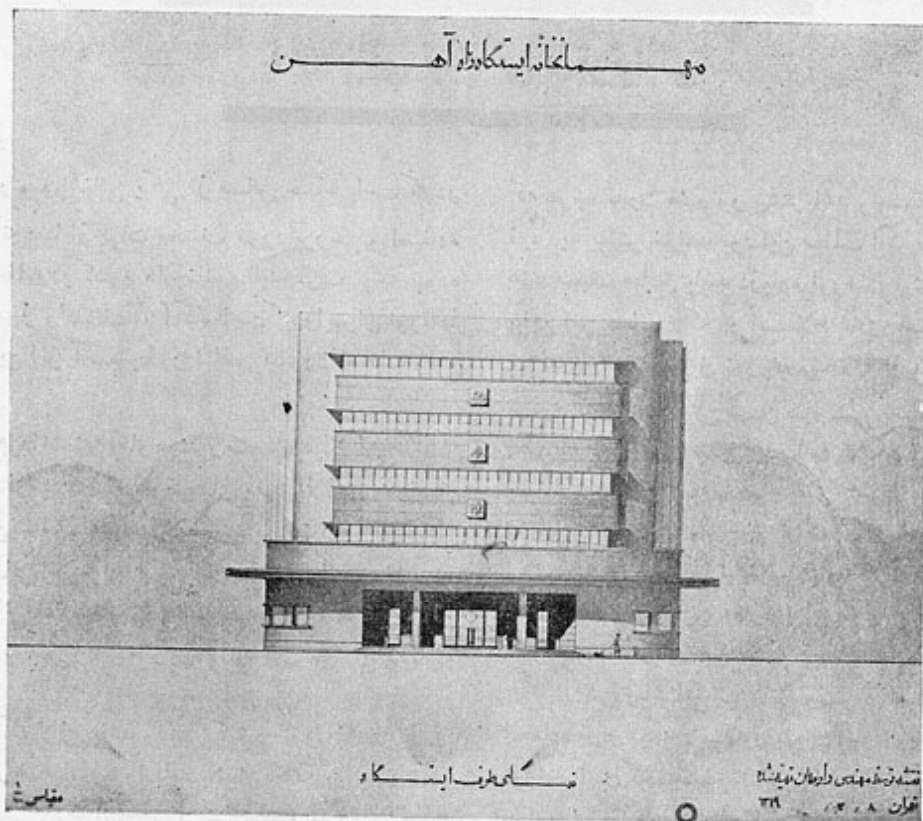

موسسه عالی مهندسی راه آهن

مدرسه

۴۰۳۹ - طرح های مهمانخانه ایستگاه راه آهن

بدیهی است بکار برده شدن همین اصول بخودی خود تغییرات اساسی شایسته‌ای بوده و ماهیت معماری ایران را مطلقاً
 هنر و صنعت نشان می‌دهند از طرف کاروان روز افزون آرشیتکت
 های جوان دیگر بخوبی پیموده خواهد شد

۴۱ - طرح مهمانخانه ایستگاه راه آهن

توضیح آنکه کلیشه های شماره ۱-۵-۶-۷ و ۱۱ و ۱۴ این شماره از آثار کارهای وارثان میباشد .

دگرگون کرده و خواهد نمود و بجزرئت میتوان گفت که وارتان و آرشیتکت های هم ردیف و جوان امروز مارهبران رستاخیز و تجدد در معماری ایران و راهی که این دسته و اکیپ و سالکان طریق

آگهی ها و تزئینات بوسیله برق

روشنائی تبلیغاتی و تزئیناتی

قضیه نور و روشنائی یکی از مسائل حساسی است که در کشورهای متدنه دنیا از جهات مختلف مورد بررسی و استفاده قرار میگیرد متأسفانه در کشور ما چنانچه باید طرف توجه نبوده و کمتر کسی بر موز و لطائف آن آگاه است. در ایران نور فقط از لحاظ عادیترین اثر آنهم بطور ناقص مورد استفاده واقع شده است.

دوست محترم و دانشمند آقای مهندس مشیری و همکاران فاضلشان که با تأسیس مجله ارشیتکت یکی از قدمهای مفید و لازم را در ایران برداشته اند نوشتن یک سلسله از مقالات مربوط به روشنائی را باینجانب محول کرده اند بنابر این برای انجام این منظور سعی خواهد شد حتی المقدور بایبانی ساده که مورد استفاده همگان باشد یک سلسله از اطلاعات علمی و عملی را در دسترس خوانندگان محترم این مجله قرار دهم:

بدون اینکه لازم باشد راجع بکیفیت نور از نظر علمی توضیحی دهم دو تعریف ساده زیر را باید بعنوان مقدمه بدانیم: نقطه نورانی یا منبع نور عبارت از محلی است که نور از آنجا خارج شود. نقطه روشن شده عبارت از محلی است که اشعه نورانی را دریافت مینماید و روشن میشود. اولین فکری که انسان طبعاً بدان متوجه گردید این بود

که هر چه قدرت منبع نور بیشتر باشد و جسم را بیشتر روشن نماید قوه دید بیشتر خواهد بود این مطلب اگر تاحدی در مورد نور های ضعیف صادق باشد درباره نورهای قوی صحیح نخواهد بود و این امر همانست که در اصطلاح عادی میگویند «نور چشم را میزند یا چشم در مقابل نور خیره شده» از بیان این مطلب واضح میشود که برای روشن کردن هر جسمی یک مقدار نور معین لازم است که کم یا زیاد شدن آن باعث نقصان قدرت دید میگردد پس از شرح این مقدمه دو موضوع مورد بحث را بطور خلاصه تذکر میدهم:

۱) روشنائی تبلیغاتی عبارت از آگهی ها بوسیله برق است که در معابر و مغازه ها برقرار و بمنظور جلب توجه عابرین و تماشاچیان میباشد.

۲) روشنائی تزئیناتی بیشتر در اماکن و منازل مورد استفاده قرار میگیرد منظور بدست آوردن یک نور زیبا و یک نواخت است که در ضمن نکاتی را هم از نظر صرفه و اقتصاد باید رعایت نمود.

در شماره های آتی به طور تفکیک مفصلاً در دو موضوع بالا بحث خواهیم کرد.

منوچهر بهمنیار - مهندس برق

مسابقه طرح بنای افتخار کمال الملک

و هنرمندان کاملاً آزاد خواهند بود که از این استاد بزرگ هر چه دلشین دارند روی کاغذ بیاورند.

روز ۱۵ شهریور جایگاه و طرز تسلیم طرح مسابقه تعیین خواهد شد.

آرشیتهکت - ما از همکاران عزیز تقاضا داریم در این مسابقه شرکت و روح بزرگ این هنرمند عالی مقام را خورسند فرمایند.

آقایان هنرمندان و معماران و مهندسانی که مایل باشند در طرح بنای افتخار کمال الملک شرکت نمایند بمسابقه دعوت میشوند.

مبلغ پنجهزار ریال ببرنده مسابقه بطور جایزه تقدیم خواهد شد. چون کمال الملک مایه شرافت و افتخار ملیست و هر فردی بسهم خود در این کار پرافتخار شریک خواهد بود و این بنای یادگار از روی احساسات و استقبال جمعیت بر پا میشود اینست که هیچگونه قید و شرطی برای تهیه طرح تعیین نمیشود

اخبره انجمن

قبلا واليس در اين زمينه مساعدت زيادى به انجمن فرمودند كه باعث تشكر همكاران است. فعلا با ساير تشكيلات فرهنگى نيز انجمن داخل مذاكره ميباشد كه شايد بتواند نمايشاتى نظير آن از آثار معمارى ساير كشورها نيز ترتيب دهد و افكار عمومى را در جريان تغييرات و ترقيات معمارى دنيا بگذارد تا شايد موفق شود از اين راه به تجديد حيات و اصلاح معمارى ايران خدمتى نموده باشد.

اسامى آقاىان دوستداران هنر كه لطفاً عضويت افتخارى انجمن را قبول نمودند بقرار زير است:

- ۱ جناب آقاى صادق (مستشار الدوله)
- ۲ «دكتر مصدق (مصدق السلطنه)
- ۳ «ابراهيم حكيمى (حكيم الملك)
- ۴ «دكتر اسمعيل مرزبان (امين الملك)
- ۵ «فرمند (ضياء الملك)
- ۶ «حسين علاء
- ۷ «البيار صالح
- ۸ «دكتر فريدون كشاورز
- ۹ «صادق وثيقى
- ۱۰ «ابوالحسن ابتهاج
- ۱۱ «دكتر افشار
- ۱۲ «مهندس فريرور
- ۱۳ «آقاى دكتر شفق
- ۱۴ «غلامحسين ابتهاج

اينك اسامى آقاىان آرشيكتكها كه اعضاء رسمى انجمن هستند

آرشيكتك محسن فروغى	آرشيكتك غلامرضا خواجوى
« كيقباد ظفر	« خسرو خسروى
« على صادق	« رضا كيارى
« منوچهر خورسند	« عباس معين پور
« عباس ازدرى	« هوشنگ صيخون
« ايرج مشيرى	« هوشنگ صانعى
« وارطان اوانسيان	« هوشيار اشرف
« ناصر بديع	« آزاد منفرد
« كيانورى	« بنائى
« ناصر زنگنه	« كوهنك
« جواد سهيلي	« محمدعلى كريميان
« پل ابكار	« فرح بخش شيدانى
« بوداغيان	« منوچهر شريف
« افشار طوس	« حسن باهرى
« سليمان محمدزاده	« مهدى جعفرىان
« حسين غفارى	« ناصر جامعى
« اصلان سعيدخانيان	« رضا صيادى
« ارسلان افخمى	« مسعود مدبر
« صدر هاشمى	

انجمن آرشيكتكهاى ايرانى ديبلومه در تاريخ ۲۳ ۱۱ ۱۰ ۱۳۱۱ توسط آقاىان كيقباد ظفر، محسن فروغى، على صادق، منوچهر خورسند و وارطان اوانسيان، عباس ازدرى، ناصر بديع، ايرج مشيرى كه اعضاء مؤسس انجمن ميباشند تشكيل و بعداً آرشيكتكهاى ديبلومه مقيم تهران بعضويت آن درآمدند و در تاريخ ۱۷ ۱۱ ۱۳ ۱۱ ۱۳۱۱ اساسنامه انجمن كه طرح آن قبلا توسط مؤسسين تهيه گردیده بود در مجمع عمومى مطرح و بتصويب رسيد و انتخاب هيئت مديره طبق اساسنامه مصوبه بعمل آمد آقاى كيقباد ظفر بسمت رئيس آقاى على صادق نايب رئيس و آقاىان ازدرى و خورسند بسمت منشى انجمن و آقاى ناصر بديع خزانه دار و آقاىان وارطان اوانسيان و ايرج مشيرى بسمت نماينده انتشارات و تبليغات انتخاب گرديدند. در تاريخ ۱۷ ۲ ۲۵ ۱۳ ۱۱ ۱۳۱۱ مجمع عمومى ساليانه انجمن جهت تجديد انتخابات هيئت رئيسه بعمل آمد و گزارش عمليات ساليانه انجمن كه ذبلا بنظر خوانندگان ميرسد توسط آقاى مهندس خورسند منشى انجمن قرائت گرديد.

چنانچه خاطر آقاىان مستحضر است انجمن در سال گذشته كه ابتدائى تاسيس آن بوده بشكالات عديده مواجه گرديد و تا حد امكان در دفع آن ها اقدام و بحل اكثرشان موفق گرديدا گرچه مدت زيادى از عمر انجمن نميگذرد عمليات بسيارى انجام داده از جمله اقداماتى است كه جهت شناسائى انجمن و حفظ حقوق آرشيكتكها بعمل آورده است.

۱ - مذاكرات چندينى باشهردارى تهران آغاز و پيشنهادهائى دائر به اصلاح وضعيت ساختمانى تهران و تنظيم آن تحت مقررات بين المللى كه از وضع هرج و مرج كئونى كاسته شود تقسيم نمود كه ابتدا مورد توجه شهردار وقت واقع گرديد و دستوراتى هم دائر به تامين نظر انجمن صادر گرديد و لى متاسفانه تا كئون نتيجه عملى از آن حاصل نگرديده و هيئت رئيسه انجمن فعلا مشغول اقدامات لازم در اين خصوص ميباشد.

۲ - با انجمن هاى فرهنگى خارجى ايران مكاتبه و توسط ايشان بابعضى از انجمن هاى مشابه در خارج ارتباط حاصل نمود

۳ - كتابخانه كوچكى جهت استفاده عموم همكاران از كتب و مجلات فنى ترتيب داده كه اميد است بتدريج تكميل و مورد استفاده عموم قرار گيرد كتابخانه انجمن فعلا داراى چند صد جلد كتاب و مجلات مختلف ميباشد از جمله مساعدتهائى كه به كتابخانه انجمن گرديده بايد مجلاتيكه توسط خانه فرهنگ شوروى و نماينده مطبوعاتى فرانسه فرستاده شده و بخصوص عده زيادى كتب و مجلات فنى كه توسط شوروى فرهنگى برىتانيا هديه گرديده نام برد.

۴ - نمايشگاهى از صنايع معمارى انگلستان جهت استفاده همكاران بمساعدت شوروى فرهنگى برىتانيا تاسيس گرديد كه مورد توجه دوستداران هنر واقع شد. و فيلمهاى چندينى نيز از وضعيت ساختمانى و شهر سازى فعلى انگلستان بعرش نمايش گذاشته شد كليه اعضاء فرهنگى برىتانيا و بخصوص آقاىان بلومن

برنامه ۷ مسأله اصلاحات ساختمانی شهرها

اجرای آن نیز دقت و مراقبت کامل بعمل آید ما امیدواریم و انتظار داریم که اجرای این برنامه نیز بدست مردان فعال و صالح و مطلع عملی گردد و با شاخصی منفی باف مایوس که دارای افکاری بوسیده هستند و بغیر از منافع شخصی خود نظری ندارند اجازه داده نشود که در اینگونه کارهای مفید دخالت نموده و سد راه اصلاحات اساسی کشور گردند.

چیزی که در اولین نظر جلب توجه میکند هزینه هنگفتی است که برای انجام اینگونه کارها در بدو امر لازم است چون میزان آن با عواید کنونی شهرها قابل مقایسه نیست ممکن است اشخاصی غیر مطلع را دچار شکفتی و بدبینی نماید مثلا از خود بیرسند چگونه ممکن است با این هزینه‌های گزاف اینگونه برنامه‌ها را عملی نمود؟! و آیا این افکار مفید از چهار دیوار وزارتخانه‌ها تجاوز خواهد کرد؟! اما اگر بطرز کار و عمل کشورهای متمدن جهان آشنائی داشته باشند خواهند دید که بابکار انداختن سرمایه‌های داخلی و تأسیس شرکت‌های سهامی و وام‌های طویل‌مدت و با اصول صحیح علمی اجرای این برنامه مفید و آسان عملی خواهد بود.

قطعی نکته را باید رعایت کرد: کار را بکاردان سپرد و دست اشخاص مایوس و نفع پرست را از اینگونه امور کوتاه کرد - مادر شماره‌های بعد در جزئیات این برنامه‌ها مفصلا گفتگو و ضمنا از خوانندگان عزیز تقاضا مینمائیم که با اظهار نظر صریح و انتقادات صحیح خود متصدیان امر را راهنمایی و از این راه بتوبه خود بمران و آبادی کشور خود کمک فرمایند.

برنامه اصلاحی ۷ ساله که کارشناسان مربوطه طبق دستور جناب اشرف آقای نخست وزیر در کلیه وزارتخانه‌ها تهیه و تنظیم گردیده است یکی از مفیدترین و برجسته‌ترین اقدامات دولت حاضر و فی الحقیقه در رأس کلیه نقشه‌های اصلاحی جناب اشرف آقای قوام السلطنه قرار دارد زیرا با شروع این برنامه اولاً اصلاحات کشور طبق اصول علمی و فنی صحیح شروع شده و منطقی‌تر ادامه خواهد یافت و در تانی بحرانی که در اثر بیکاری جامعه را تهدید مینماید با بکار افتادن سرمایه‌های داخلی از بین خواهد رفت و بعلاوه منابع طبیعی کشور بوجه شایانی مورد استفاده واقع شده. بر ثروت ملی ما خواهد افزود و در نتیجه فقر و بدبختی که امروز گریبانگیر مردم بیچاره‌ستمدیده این کشور است مرتفع خواهد شد. آنانکه با نظر امید و اعتماد و با قلبی مملو از عشق پاک به آتیه کشور خویش مینگرند اطمینان دارند کسیکه این اندیشه‌های نیک را در مغز خویش پرورانیده با کمال شهامت و جدیت به مرحله عمل نیز خواهد گذارد و یقیناً با اجرای آن (برنامه ۷ ساله) قسمت اعظم بدبختی‌های ما از بین خواهد رفت. قسمتی از این برنامه که باروش مجله آرشیکت هم آهنگی دارد و مادر این باره مفصلا گفتگو خواهیم کرد اصلاحات شهرها از احاطه ساختمانها، خیابانها لوله‌کشی آب و فاضل آب ها و برق است که وزارت کشور مأمور تهیه آن و از مدتی پیش کمیونی تحت نظر جناب آقای فریدونی معاون وزارت کشور تشکیل و قسمتهای مختلف آن توسط مهندسين مطلع و کارشناسانی که با وضاع داخلی ایران آشنائی کامل دارند بررسی و طرح مقدماتی آن تهیه گردیده است از آنجائیکه هر نقشه اصلاحی وقتی به نتیجه میرسد که در

مسابقه ساختمان انجمن ایالتی و موزه

شهر تبریز

اداره ساختمانهای شهری انجمن ایالتی آذربایجان نامه جهت تهیه پروژه‌های ساختمان‌های انجمن ایالتی و موزه شهر تبریز به انجمن آرشیکت‌های ایرانی دیپلمه فرستاده و تقاضای شرکت در مسابقه نمود و جوایز متعددی نیز تعیین کرده است این اقدام اداره نامبرده از هر حیث قابل تقدیر بوده و نمونه از طرز فکر و عمل متصدیان امور آذربایجان امروزه میباشد انجمن آرشیکت‌های ایرانی بدینوسیله مراتب سپاسگذاری خود را از حسن ظن انجمن ایالتی نامبرده تقدیم و امیدوار است بتواند با تهیه نقشه‌های لازم عملا کمکی به پیشرفت و زیبائی شهر تبریز نموده باشد از همکاران محترم متنی است هر چه زودتر جهت دریافت برنامه و مشخصات بدفتر انجمن مراجعه نمایند.

تصویب نقشه ساختمان هزار خانه

در طهران

نقشه‌های مختلف ساختمان هزارخانه که زیر نظر آقای آرشیکت علی صادق عضو هیئت مدیره بانک رهنی وعده از همکاران آرشیکت تنظیم و ترمیم شده است روز ۱۰ مرداد ۲۵ با حضور آقایان مشایخی شهردار تهران و نبیل سمعی و آرشیکت صادق نقشه جات نامبرده به نظر جالب اشرف آقای قوام السلطنه نخست وزیر رسید - پس از توضیحات لازمه یکی از نقشجات را تصویب و شروع ساختمان آنرا تاکید فرمودند اراضی که برای ساختمان هزار خانه در نظر گرفته شده است - قسمتی در جنوب مریشخانه هزار تختخوابی و قسمت دیگر در خیابان شهباز میباشد و سایر ساختمان فراهم و همین روزها شروع بکار خواهد شد جزئیات و نقشجات مربوطه در شماره آینده از نظر خوانندگان محترم خواهد گذشت.

آگهی ها

چون خوانندگان مجله آرشیتکت از مهندسين، آرشیتکت ها، اهل فن و علاقمندان بساختمان ميباشند اگر آگهی های مربوط به مقاطعه کاری و فروش مصالح ساختمانی و سایر امور فنی را در این مجله منتشر نماييد خودتان را بهتر معرفی نموده و مشتریان مناسبی بدست خواهيد آورد.

مصالح ساختمانی

از قبیل تیر آهن، لولا و یراق و غیره را به قیمت مناسب از تجارتخانه حسن نجف زاده خریداری فرمائید. نشانی: سرای دلگشا - تجارتخانه نجف زاده تلفن ۴۷۶۲ ش ۱

شرکت ساختمانی کندوان

تهیه هر گونه نقشه های ساختمانی و مطالعات فنی و انجام ساختمانها و تأسیسات فنی از هر قبیل بقیمت مناسب تحت نظر مهندسین دیپلمه پذیرفته میشود برای اطلاعات بیشتری متمنی است به دفتر شرکت به آدرس زیر مراجعه فرمائید: شرکت ساختمانی کندوان خیابان لاله زار کوچه هدایت شماره ۷ تلفن ۹۶۱۷ ش ۴

شرکت نسبی سلمان

اصغر زاده و شرکاء

دنگاه صنعتی شمس رنگهای جلائی و روغنی انواع جلاء و اسکاتیف آدرس سرای لاله زار شماره ۵۵ - ۴۷ ش ۶ تلفن ۶۷۰۴

کارخانه درودگری

ومبل سازی ثابت

برای انجام همه گونه کارهای نجاری و مبل سازی و تزئینات داخلی با قیمت مناسب آماده میباشد. نشانی: دروازه باغشاه - درودگری ثابت ش ۲ تلفن ۸۷۸۷

آقایان مهندسين و آرشیتکت ها

برای تهیه آلبوم و عکس از داخل و خارج بنا و تزئینات و نقشه و هر نوع مدارک فنی به

فتو ((اونیورسال))

خیابان اسلامبول - پاساژ تهران (جنب شیلات) ش ۵ تلفن ۳۶ - ۸۱ مراجعه فرمائید

شرکت سهامی آزمایش

با داشتن همه قسم وسایل و اثاثیه برای کارهای زیر حاضر است: فروش مصالح ساختمانی از قبیل آهن آلات و اقسام آجر و آهک و گچ تنظیم و اجرای نقشجات ساختمانی بوسیله مهندسين آزموده - اسفالت کاری - باربری در تمام کشور - قبول و تهیه اقسام خواربار - قبول نماینده گي در داخل و خارج کشور رئیس هیئت مدیره شرکت سهامی آزمایش محمود ناصری علی آبادی نشانی خیابان فردوسی تلفن دفتر شرکت ۶۸۱۳ ش ۷ تلفن کارخانه ۸۴۰۶

تجارخانه حدید

تجارت انواع موتور - آهن آلات قبانهای آهنی لوازمات فنی مکانیکی - ابزار آلات لوله کشی - ساختمانی - آتش نشانی و غیره نشانی تهران خیابان خیام تلفن ۴۸۵۹ ش ۳

مجله بانو

مجله ایست ماهیانه در ۳۲ صفحه بمدیریت بانو نیر سعیدی که از حیث مطلب برای بانوان منحصر بفرد میباشد مطالعه آنرا بعموم بانوان روشنفکر پیشهاد مینمائیم.

قیمت ده ریال

اسفالت کاری

و عایق کاری

اسفالت کاری و عایق کاری پشت بامها اسفالت کاری خیابانها و غیره جوی سازی و جدول سازی نشون اسپریان خیابان فردوسی کوچه سرتیپ ضرابی ش ۸ شماره ۱۲

مجله آرشیتکت اشکالات ساختمانی شما را مرتفع خواهد کرد - اگر در امور ساختمانی مواجه بادشواریهائی شدید فوراً با مجله آرشیتکت مکاتبه فرمائید.

تلفن ۹۶۱۷

نشانی: خیابان لاله زار نو کوچه هدایت شماره ۷

